ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ—ΜΟΥΣΙΚΗ—ΘΕΑΤΡΙΚΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ

ΕΤΟΣ Δ' ΦΥΛΛΑΔΙΑ 8ον & 9ον ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 1924

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

κλπ. 400/1924.

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ε. 228—464

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμένη Αὐγούλα,
τότε ὁ Δυσέας φόρεσε χλαμίδα καὶ χιτώνα,
κι' ἡ Καλυψὼ μακρόσυρτο χιονόλευκο φουστάνι, 230
χαριτωμένο καὶ ψιλό, καὶ μιὰ μαλαματένια
ζώνη ὄμορφη στὴ μέση της καὶ μπόλια στὸ κεφάλι,
καὶ τὸ ταξίδι ἑτοίμαζε τοῦ τολμηροῦ Δυσέα.
Μεγάλο τοὔδωκε μπαλτᾶ ποὺ τοὔρχονταν στὴ χούφτα,
ὁλόχαλκο καὶ δίστομο, ποὖχε ὄμορφο στειλιάρι 235
μέσα μπηγμένο ἐλίτικο, μὲ τέχνη σφηνωμένο.
Στὸ χέρι τοὔδωκε ἔπειτα σκεπάρνι ἀκονισμένο
καὶ γιὰ τὴν ἄκρη τοῦ νησιοῦ πῆρε τὴ στράτα πρώτη,
ὅπου πολλὰ φυτρώνανε ψηλὰ μεγάλα δέντρα,
σκλῆθρα καὶ λεῦκες κι' ἔλατα οὐρανοκορφωμένα, 240
στεγνὰ ἀπὸ χρόνια, ὁλόξηρα, φύλλα στὸ κῦμα ἀπάνω.
Κι' ὅταν τὸ μέρος τοὔδειξε ποὺ φύτρωναν τὰ δέντρα,
γύρισε πίσω ἡ Καλυψὼ στὸ σπίτι, κι' ὁ Δυσέας
ἔκοβε καραβόξυλα καὶ πρόκοβε ἡ δουλιά του.
Ἔκοψε ἀπ' ὅλα ὡς εἴκοσι, τὰ χαλκοπελεκοῦσε 245
μὲ τέχνη, τὰ σκεπάρνισε. στὴ στάφνη ἰσώνοντάς τα.
Τότε ἡ νεράϊδα ἡ Καλυψὼ τοῦ φέρνει ἕνα τρυπάνι,
κι' ὅλα σὰν τὰ τρυπάνισε καὶ τἄδεσε ἑνωμένα,
μὲ ξυλοκάρφια ταίριαζε τὴ σκάφη καὶ δαβίδια.
Κι' ὅσο πλατειὰ τὴν πατωσιὰ σὲ φορτηγὸ καράβι 250
τὴ σημαδεύει ὅποιος καλὰ ξυλουργικὴ γνωρίζει,
τόσο πλατειὰ τὴ σκάρωσε τὴ σκάφη κι' ὁ Δυσέας.
Καὶ τὰ σκαριὰ σὰν ἔστησε, κοντὰ κοντά, κατόπι
κάρφωσε τὰ στραβόξυλα καὶ δούλευε τὸ σκάφος,
καὶ τέλεψε ὅταν κάρφωσε καὶ τὰ μακριὰ μαδέρια.
Κατάρτι τότε πελεκᾶ κι' ἀντένα τῆς ταιριάζει, 255
καὶ τὸ τιμόνι ἑτοίμασε νὰ κυβερνᾶ τὴ σκάφη,
κι' ὁλόγυρα τὴν ἔφραξε μὲ λυγαριᾶς κλωνάρια
γιὰ νὰ μὴ μπαίνει ἡ θάλασσα, καὶ φόρτωσε σαβούρα.
Τότε ἕνα καραβόπανο φέρνει ἡ θεά, νὰ κάμει
μ' αὐτὸ πανιά, καὶ τεχνικὰ τὰ ἑτοίμασε ὁ Δυσέας.
Σκότες τῆς ἔδεσε ἔπειτα κι' ἄπλες καὶ ξάρτια βάζει,
καὶ μὲ λοστοὺς τὴν ἔρριξε στ' ἀφροντυμένο κῦμα. 261
Τέσσερες μέρες πέρασαν καὶ τἄχε ὅλα τελέψει.
Τὴ πέμπτη, ἀπ' τὸ νησὶ ἡ θεὰ τὸν ἀποχαιρετοῦσε.
Μὲ ροῦχα μοσκομύριστα, τὸν ἔντυσε, κι' ἡ ἴδια
τὸν ἔλουσε, καὶσ' ἕνα ἀσκὶ τοὔβαλε κρασὶ μαῦρο 265
καὶ σ' ἄλλο μεγαλύτερο, νερὸ καὶ σὲ ταγάρι
θροφές, κι' ὅλο τὸ γέμισε μὲ πληθερὰ προσφάγια.
Κι' ἕνα ἀγεράκι τοὔστειλε γλυκόπνευτο καὶ πρίμο.
Ἄνοιξε τότε τὰ πανιὰ χαρούμενα ὁ Δυσέας,
καὶ στὸ τιμόνι καθιστὸς μὲ τέχνη κυβερνοῦσε, 270
καὶ μήτε ὁ ὕπνος τοὔκλεινε τὰ μάτια, ἐνῶ τὴν Πούλια
ἀγνάντεβε καὶ τὸ Βοσκό, ποὺ ἀργεῖ νὰ βασιλέψει,
καὶ τὴν Ἀρκούδα, ποὺ πολλοὶ κι' Ἀμάξι τήνε κράζουν
καὶ πάντα αὐτοῦ κλωθογυρνᾶ τὸν Κυνηγὸ θωρῶντας,
καὶ μόνη αὐτὴ δὲ λούζεται στοῦ Ὠκεανοῦ τὸ κῦμα.
Γιατὶ ἡ νεράϊδα τοὔλεγε τάστέρι ἐκεῖνο νἄχει, 276
σὰν ἀρμενίζει στὸ γιαλό, στ' ἀριστερό του χέρι.
Μέρες τραβοῦσε δεκαφτὰ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.
Στὶς δεκοχτὼ φανήκανε τῆς χώρας τῶν Φαιάκων
τὰ βαθιοίσκιωτα βουνά, στὸ πιὸ κοντάτου μέρος, 280
καὶ σὰ θολούρα φαίνονταν στὸ θάμπος τοῦ πελάγου.
Γυρνῶντας τότε ὁ Σαλευτὴς τῆς γῆς ἀπ' τοὺς Αἰθιόπους,
ἀλάργα ἀκόμα, ἀπ' τὰ βουνὰ τὸν εἶδε τῶν Σολύμων
ποὺ ἀρμένιζε στὴ θάλασσα καὶ ξάναψε ὁ θυμός του,
κι' ἔτσι μονάχος του ἔλεγε κουνῶντας τὸ κεφάλι. 285
»Ἄχ, οἱ θεοὶ τὴν ἄλλαξαν τὴ γνώμη τους στὸ τέλος
γιὰ τὸ Δυσέα, ὅταν ἐγὼ στοὺς Αἰθιόπους εἶμουν.
Νά, στῶν Φαιάκων σίμωσε τὴ χώρα, ὅπου γραφτό του
εἶναι νὰ τὰ ξεφύγει ἐκεῖ τοῦ χάρου τὰ πλεμάτια.
Ὅμως, τὸ τάξω, συμφορὲς νὰ τὸν χορτάσω ἀκόμα.»
Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ σύγνεφα συνάζει, καὶ στὰ χέρια 291
τὴν τρίαινά του ἀδραχνοντας, τὸ πέλαο συνταράζει,
κι' ὅλες τὶς μπόρες σήκωσε κάθε λογῆς ἀνέμου
καὶ σκέπασε στεριὰ μαζὶ καὶ θάλασσα μὲ νέφια.
Ἀπ' τὰ οὐράνια χύθηκε σκοτάδι καὶ φυσοῦσαν
μαζὶ ὁ Σιρόκος κι' ἡ Νοτιὰ κι' ὁ Ζέφυρος, ἀγέρας 295
φορτουνιασμένος, κι' ὁ Βορέας ποὺ φέρνει παγοκαίρι,
θεριὰ μεγάλα κύματα στὸ διάβα του κυλῶντας.
Γόνατα τότε κι' ἡ καρδιὰ κοπῆκαν τοῦ Δυσέα,
κι' εἶπε, βαριὰ στενάζοντας, στὴν ἄφοβη ψυχή του.
»Ἀλίμονό μου ὁ δύστυχος! Στὸ τέλος τί θὰ γίνω;
Φοβοῦμαι ἀλάθευτα ἡ θεὰ μὴ μοῦ τὰ πρόβλεψε ὅλα, 300
ποὺ μοῦλεγε πὼς συμφορὲς στὰ πέλαγα θὰ πάθω
πρὶν φτάσω στὴν πατρίδα μου. Νὰ ποὺ ἀληθεύουν ὅλα.
Ὁ Δίας μὲ τί σύγνεφα τὸν οὐρανὸ σκεπάζει,
καὶ τάραξε τὴ θάλασσα κι' ὅλες φυσοῦν οἱ μπόρες
τοῦ κάθε ἀνέμου. Ἄχ τώρα πιά, πάει γλυτωμὸ δὲν ἔχει.
Χίλιες φορὲς οἱ Δαναοὶ πιὸ καλοτύχεροί μου, 306
ποὺ μὲς στὴν Τροία χάθηκαν γιὰ τοὺς διὸ γιοὺς τ' Ἀτρέα.
Ἔτσι εἴθε νἄπεφτα κι' ἐγὼ τὴν ὥρα ποὺ χιλιάδες
τὰ χάλκινα κοντάρια τους οἱ Τρῶες μοῦ πετοῦσαν 310
γιὰ τ' Ἀχιλλέα τὸ νεκρό. Μνημοῦρι τώρα θἄχα,
κι' οἱ Ἀχαιοὶ τὴ δόξα μου παντοῦ θὰ τὴ σκορποῦσαν·
Μὰ τώρα γράφει ἡ μοῖρα μου ν' ἀδικοθανατήσω.»
Ἔτσι εἶπε, καὶ κατάκορφα τὸν κτύπησε ἄγριο κῦμα

μὲ λύσσα ὁρμῶντας φοβερή, ποὺ τράνταξε ὅλη ἡ σκάφη,
καὶ πέρα μέσ' τὰ κύματα τὸν πέταξε τὸν ἴδιο, 315
καὶ τοῦφυγε ἀπ' τὰ χέρια του τὸ διάκι ποὺ κρατοῦσε,
καὶ τὸ κατάρτι τοῦσπασε στὴ μέση ἡ ἀνεμοζάλη,
ποὺ ἀπ' τῶν ἀνέμων πλάκωσε τὸ πάλαιμα μὲ λύσσα,
κι' ἔπεσε ἀλάργα τὸ πανὶ στὸ κῦμα κι' ἡ ἀντένα.
Ὥρα πολλὴ κατάπατα τὸν εἶχε βυθισμένον,
καὶ μήτε μπόρεσε εὔκολα νὰ ξενερίσει ἀπάνω,
ὅπως τὸν χτύπησε μὲ ὁρμὴ τὸ φουσκωμένο κῦμα. 320
Γιατὶ τὸν βάραιναν πολὺ τὰ ροῦχα, ποὺ δοσμένα
τοῦχε ἡ νεράϊδα Καλυψώ. Κι' ἀργὰ πιὰ βγῆκε ἀπάνω,
φτίνοντας ἀπ' τὸ στόμα του πικρὴ χολὴ τὴν ἅρμη,
ποὺ ἀπάνω στὸ κεφάλι του σὰ βρύση κελαηδοῦσε.
Μὰ τὸ σκαφὶ δὲν ξέχασε, κι' ἂς τοὔβγαινε ἡ ψυχή του,
μὸν χύθηκε στὰ κύματα κιὰ πιάστηκε ἀπὸ πάνω, 325
καὶ μέσ' τὴ μέση κάθισε τὸ χάρο νὰ ξεφύγει,
ἐνῶ τὸ κῦμα ἐδῶ κι' ἐκεῖ τὸ πέταε στὴν ὁρμή του.
Πῶς χινοπωρινὸς βορριᾶς σαρώνει μεσ' στὸν κάμπο
τἀγκάθια κι' ὅλα γίνονται κουβάρι ἕνα μὲ τἄλλο,
ἔτσι ἔδερναν οἱ ἄνεμοι στὴ θάλασσα τὴ σκάφη. 330
Πότε τὴν ἔπαιρνε ὁ Βοριᾶς ἀπ' τὴ Νοτιὰ στρωχμένη,
πότε κυνήγι ὁ Ζέφυρος τὴν πέταε στὸ Σιρόκο.
Τὸν εἶδε ἡ κρουσταλλόποδη Ἰνώ, τοῦ Κάδμου ἡ κόρη,
ἡ Λευκοθέα, ποὺ θνητὴ πρὶν εἶταν καὶ μιλοῦσε,
καὶ τώρα δόξα ἀπ' τοὺς θεοὺς μέσα στὰ πέλαγα εἶχε, 335
καὶ τοῦ Δυσέα πόνεσε τὰ πάθια ποὺ τραβοῦσε.
Καὶ σὰν τὴν πάπια πεταχτὴ βγῆκε ἀπ' τὰ κύματα ὄξω
καὶ στὸ καλόδετο σκαφὶ κάθισε ἀπάνω κι' εἶπε·
»Γιατί, κακημένε, θύμωσε μαζί σου ὁ Κοσμοσείστης
ἔτσι βαριά, καὶ μὲ πικρὰ φαρμάκια σὲ ποτίζει; 340
Μὰ κι' ἄν λυσσάξει ἀπ' τὸ θυμὸ δὲ θὰ σου φάει τὸ μάτι.
Μὸν ἔτσι κάμε γλήγορα-θαρρῶ πὼς κόβει ὁ νοῦς σου.-
Βγάλε τὰ ροῦχα ποὺ φορεῖς κι' ἀμόλα στοὺς ἀνέμους
νὰ παραδέρνει τὸ σκαφὶ καὶ πάντα κολυμπῶντας
προσπάθησε πῶς θὰ βρεθεῖς στὴ χώρα τῶν Φαιάκων,
ὅπου γραφτὸ εἶναι νὰ σωθεῖς. Πάρε κι' αὐτὸ ν' ἀπλώσεις
κατάσαρκα στὰ στήθια σου τἀθάνατο μαντήλι. 346
Δὲν ἔχεις φόβο νὰ πνιγεῖς μήτε κακὸ νὰ πάθεις.
Κι' ὅταν ἀγγίξουν στὴ στεριὰ τὰ χέρια σου, τὸ λύνεις
καὶ πίσω μέσ' τὰ κύματα τὸ ρίχνεις τἀρρισμένα,
ἀλάργα ἀπ' τὴν ἀκρογιαλιά. καὶ στρέψε ἄλλοῦ νὰ
(βλέπεις.» 350
Εἶπε καὶ τοὔδωσε ἡ θεὰ τἀθάνατο μαντήλι
καὶ βούτηξε στὴ θάλασσα τὴν ἀφροκυματοῦσα,
ὅμοια μὲ πάπια, κι' ἄξαφνα τὴν σκέπασε τὸ κῦμα.
Τότε ἔτσι κι' ὁ πολύπαθος Δυσέας συλλογιούνταν,
κι' εἶπε, βαριὰ στενάζοντας, στὴ ἄφοβη ψυχή του. 355
»Ἀλί μου, πάλε ἀθάνατος κανεὶς καινούργια ἀπάτη
μοῦ πλέκει ἐνόσω μοῦ ζητᾶ ὄξω νὰ βγῶ ἀπ' τὴ σκάφη.
Μὰ ἀκόμα δὲ θὰ γελαστῶ, γιατὶ ἡ στεριὰ εἶναι ἀλάργα,
ὅπου μοῦ πρόβλεψε ἡ θεὰ καταφυγὴ πὼς θ' αὔρω.
Μὸν ἄλλο, πιὸ καλύτερο μοῦ φαίνεται θὰ κάμω. 360
Ὅσο τὰ ξύλα στοὺς ἁρμοὺς εἶναι ἑνωμένα ἀκόμα,
θὰ μένω ἐδῶ καὶ θὰ βαστῶ, στὰ βάσανα χωμένος.
Κι' ὅταν τὴ σκάφη ὁλότελα τὰ κύματα χωρίσουν,
θὰ κολυμπήσω, πιὸ καλὸ νὰ κάμω ἀφοῦ δὲν ἔχω.»
Κι' ἐκεῖ ποὺ τέτοια ἀνάδευε μέσ' στῆς καρδιᾶς
(τὰ βάθη, 365
σήκωσε ὁ Σαλευτὴς τῆς γῆς ἕνα πελώριο κῦμα,
ὄρθιο, σκαστό, καμαρωτὸ κι' ἀπάνω του ἔπεσε ὅλο.
Κι' ὅπως σαρώνει τἄχυρα τῆς θυμωνιᾶς, σὰν πιάσει
σφοδρὸς ἀγέρας, κι ἄλλα ἀλλοῦ τῆς τ' ἀνεμοσκορπίζει
ἔτσι τῆς σκάφης τὰ μακριὰ τῆς σκόρπισε τὰ ξύλα 370
Τότε ὁ Δυσέας κάθισε καβάλλα σ' ἕνα ξύλο,
σὰ νἄτανε ἄτι τρεζιμιό, κι' ἔβγαλε εὐτὺς τὰ ροῦχα
ποὺ τοῦχε δώσει ἡ Καλυψώ, κι' ἄπλωσε τὸ μαντήλι
στὰ στήθια του καὶ πέφτοντας στὴ θάλασσα τὰ
(μπρούμτα,
τὰ χέρια κλειοῦσε κι' ἄνοιγε νὰ κολυμπᾶ ζητῶντας.
Τὸν εἶδε τότε ὁ σαλευτὴς τῆς γῆς ὁ Ποσειδώνας, 375
κι' ἔτσι ἔλεγε μονάχος του κουνῶντας τὸ κεφάλι·
»Ἔτσι χορτᾶτος βάσανα στὸ πέλαο τώρα τράβα,
ὡσότου θεογέννητους ἀνθρώπους νἀπαντήσεις.
Μὰ κι' ἔτσι, μ' ὅσα τράβηξες, παράπονο δὲ θἄχεις.»
Εἶπε, καὶ τὰ καλότριχα χτυπῶντας ἄλογά του 380
πῆγε τρεχᾶτος στὶς Αἰγὲς ποὖχε ἀκουστὸ Ναό του.
Τότε ἄλλο σκέφτηκε ἡ θεὰ Παλλάδα μὲ τὸ νοῦ της.
Ἔκοψε κάθε ἀνέμου ὁρμή, κι' ὅλοι εἶπε νὰ λαγάσουν,
καὶ τὸ γλυκοπνεῦτο Βορριᾶ ξεσήκωσε μονάχο, 385
κι' ἔσπασε ἐμπρὸς τὰ κύματα, ὡσότου πιὰ ὁ Δυσέας
νὰ πάει νὰ βρεῖ τοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοθρεμμένους,
ἀπ' τὸ χαμὸ γλυτώνοντας κι' ἀπ' τὴν βαρειὰ τουμοῖρα.
Στὰ φουσκωμένα κύματα διὸ μέρες καὶ διὸ νύχτες
παράδερνε, κι' ἀντίκρυσε χίλιες φορὲς τὸ χάρο,
Σὰν ἔφεζε ἡ ροδόχρωμη Αὐγὴ τὴν τρίτη μέρα, 390
ἔπαψε τότε ὁ ἄνεμος κι' ἦρθε ἄπνευτη γαλήνη.
Τότε εἶδε τὴ στεριὰ κοντά, μὲ μιὰ γοργὴ ματιά του,
ὅπως τὸν σήκωσε ψηλὰ τὸ φουσκωμένο κῦμα.
Πῶς εἶναι τοῦ πατέρα ἡ γειὰ γλυκεὶα γιὰ τὰ παι-
(διά του.
ποὺ κοίτεται βαριάρρωστος καὶ λιώνει μέσ στοὺς πό-
νους 395
χρόνια καὶ χρόνια καὶ πικρὴ τὸν βασανίζει μοῖρα,
μὰ τὸν γλυτώνουν οἱ θεοὶ χαρούμενα ἀπ' τὸ χαρο,
ἔτσι τὰ δέντρα κι' ἡ στεριὰ τρισπόθητα φανῆκαν
καὶ στὸ Δυσέα, κι' ἔπλεκε γοργὰ στὴ γῆ νὰ φτάσει.
Κι' ὅταν πιὰ τόσο εἶταν κοντὰ ποὖκουνε ὅταν φω-
(ναζεις 400
τότε ἄκουσε τῆς θάλασσας τοὺς χτύπους στἀκροβράχια.
Βαριὰ βογγοῦσαν στὴ στεριὰ τὰ κύματα ἀφρισμένα
χτυπῶντας, κι' ὅλα τἄκρυβε τῆς θάλασσας ἡ ἄχνα.
Γιατὶ δὲν εἶχε ἀπόσκεπα λιμάνια μήτε κόρφους,
μὸν ἀκροβράχια πρόβελναν, φαγώματα καὶ πέτρες 405
Γόνατα τότε καὶ καρδιὰ κοπῆκαν τοῦ Δυσέα
κι' εἶπε, βαριὰ στενάζοντας, στὴν ἄφοβη καρδιά του,
»Ἀλί μου, κι' ἄν ἀνέλπιστα μοῦδωσε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
νὰ ἰδῶ στεριὰ καὶ πέρασα τὸ βάθος τοῦ πελάγου.
μὰ ἀπ' τἀφρισμένα κύματα δὲ φαίνεται τὸ ἔβγα. 410
Τὰ βράχια εἶναι ὄξω κοφτερὰ καὶ γύρο τους μουγγρίζουν
τὰ κύματα ἄγρια κι' ἀρχινοῦν ἀπότομες οἱ πέτρες,
κι' εἶναι ἄπατα ὄξω τἀρηχά, μήτε κι ὑπάρχει τρόπος
στὰ διὸ μου πόδια νὰ σταθῶ γιὰ νὰ σωθῶ ἀπ' τοὐχάρο,
μήπως σὲ πέτρα ἀγκαθωτὴ τὸ κῦμα μὲ χτυπήσει, 415
ὅπως θὰ βγαίνω, ἀρπῶντας με καὶ πάει χαμένη ἡ
(ὁρμή μου.
Κι' ἄν κολυμπήσω παρακεῖ, κάπου νὰ ξεδιαλύνω
ἀκρογιαλιὰ ἀπαλόστρωτη καὶ σφαλιστὸ λιμάνι,
φοβοῦμαι πάλε ὁρμητικὰ μήπως μ' ἁρπάξει ἡ ἀντάρα,
κι' ἐνῷ βογγῶ, στὸ πέλαγο μὲ πάει τὸ ψαροθρόρο, 420
ἢ καὶ τρανὸ θεριόψαρο μοῦ βγάλει ἐμπρός μου ἡ μοῖρα,

ἀπ' ὅσα θρέφει ἀμέτρητα τῆς θάλασσας τὸ βάθος.
Γιατὶ τὸ ξερω τί θυμὸ κρατάει γιὴ μένα ὁ Σείστης.»
Κι' ἐκεῖ ποὺ τέτοια ἀνάδευε στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς του,
κῦμα σκαστὸ τὸν πέταξε στ' ἀνώμαλα ἀκροβράχια. 425
Θἄσπαζε ἐκεῖ τὰ κόκκαλα καὶ θἄγδερνε τὶς σάρκες,
ἂν ἡ λιοθώρητη Ἀθηνᾶ δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του.
Ἀπόνα βράχο πιάστηκε μὲ τὰ γερά του χέρια
χυμῶντας καὶ κρατήθηκε μὲ τὴ ψυχὴ στὸ στόμα,
ὅσο ποὺ πέρασε γοργὸ τ' ἀφροντυμένο κῦμα.
Ἔτσι τὸ ξέφυγε· μὰ ἐφτὺς ξανάστροφα γυρνῶντας 430
τὸν χτύπησε, καὶ στοῦ γιαλοῦ τὸν πέταε τὸ βάθος.
Πῶς τὸ χταπόδι ὅταν τραβοῦν ἀπ' τὸ θαλάμι τουὄξω
πετράδια ἀμέτρητα κολλοῦν ἀπάνω στὰ βυζά του,
ἔτσι στὸ βράχο κόλλησαν ἀπ' τὰ γερά του χέρια
οἱ σάρκες καὶ τὸν σκέπασε τὸ φουσκωμένο κῦμα. 435
Γραφτό του θἄταν νὰ χαθεῖ τότε ὁ πικρὸς Δυσέας,
ἂν ἡ λιοθώρητη Ἀθηνᾶ δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του.
Σὰ βγῆκε ἀπάνω στὸν ἀφρό, πιὸ πέρα κολυμποῦσε,
πρὸς στὴ στεριὰ κοιτάζοντας, ἂν θἀντικρύσει κάπου,
ἀκρογιαλιὰ ἀπαλόστρωτη καὶ σφαλιστὸ λιμάνι. 440
Σὲ ποταμοῦ γοργότρεχου, σὰν ἦρθε κολυμπῶντας,
τὸ στόμα, ὁ τόπος βολικὸς τοῦ φάνηκε πὼς εἶταν,
ἀμμουδερὸς κι' ἀπάνεμος, κι' ἔνιωσε ποὺ κυλοῦσε
ὁ ποταμὸς κι' ἄρχισε εὐτὺς παράκληση νὰ κάνει·
»Σῶσε με, ἀφέντη, ὅποιος ἐσὺ κι' ἂν εἶσαι, ποὺ σὲ
(βρῆκα 445
μπροστά μου πολυπόθητο, ζητῶντας νὰ ξεφύγω
τοῦ Ποσειδῶνα τὸ θυμό, στῆς θάλασσας τὰ βάθια.
Ἀπ' τοὺς παντοτεινοὺς θεοὺς ὁ πολυπλανεμένος
παίρνει τὴ χάρη ποὺ ζητᾶ, καθὼς ἐγὼ ποὺ τώρα
στὸ ρέμα σου, στὰ πόδια σου προσπέφτω ἀπ' τὰ δει-
(νά μου.
Ἐλέησέ με, ἀφέντη μου, προστάτη μου σὲ κράζω.» 450
Εἶπε, κι' ἐκεῖνος ἔκοψε ἀμέσως τὴν ὁρμή του,
τὸ κῦμα κράτησε κι' ἐμπρὸς ἔκαμε στὸ Δυσέα
γαλήνη καὶ τὸν γλύτωσε στοῦ ποταμοῦ τὸ στόμα,
κι' ἐκεῖ στῆς γῆς γονάτισε καὶ κρέμασε τὰ χέρια,
γιατὶ στὸ κῦμα ἀπόκαμε κι' εἶταν πρισμένος ὅλος,
κι' ἀνάβρυζε ἀπ' τὸ στόμα του κι' ἀπ' τὰ ρουθού-
(νια ἡ ἅρμη. 455
Δίχως πνοὴ δίχως λαλιὰ καὶ λιγοθυμισμένος
κοίτουνταν κι' ἀπ' τὴν κούραση πονοῦσε τὸ κορμί του.
Κι' ὡς πῆρε ἀνάσα, κι' ἡ καρδιὰ συνέφερε στἀστήθια,
τότε ἔλυσε ἀπὸ πάνω του τὸ θεϊκὸ μαντήλι
καὶ στὸ θαλασσοφλοίσβιστο τἀπόλυσε ποτάμι, 460
κι' ἀμέσως κῦμα φουσκωτὸ τὸ πῆρε στὴν ὁρμή του
κι' ἡ Λευκοθέα τἄρπαξε στὰ τρυφερά της χέρια.
Ἀπ' τὸ ποτάμι ἀλάργεψε καὶ πλάγιασε στὰ βοῦρλα,
κι' ἐκεῖ φιλοῦσε σκύβοντας τὴ γῆς τὴν καρποδότρα.

Σάμος **Μεταφρ. ΖΗΣΙΜΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ**

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ: ΣΚΟΤΩΘΗΤΕ!

(ἀπὸ ἕνα σημειωμάταριο)

Μὲ τὴν παρόρμηση μιᾶς πονεμμένης ψυχῆς, ἕνα φύλλο ἡμερολογίου. Κἄποτε—ἂν προφτάσω νὰ τελειώσω—θὰ πέση σ' ἀνθρώπινα χέρια, ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπο δοσμένο. Γραμμένο ἀπὸ τὸν ἄγνωστο νεκρό.

Σὲ βιβλία εἶδα νὰ γράφωνται σελίδες ἀνθρώπινου πόνου. Καὶ σὲ δυὸ παῦλες μέσα, πὼς δὲν ἔχουν τὴ φιλόδοξη σκέψι νὰ διαβαστοῦνε ποτέ. Γραμμένες γιὰ τὴν ἱκανοποίησι κἄποιου ἐσώτατου ἐγωϊσμοῦ...

Σὲ κανένα δὲ γράφω. Μὰ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, στὴν ἀνθρωπότητα ποὺ ἀγρίεψε, καὶ πόνεῖ βαθυά, ποὺ βογγάει.

Ἀπὸ τὴν παραφροσύνη τῶν ἀνθρώπων μιὰ ματιά, ἕνα βογγητό, μιὰ στάλλα αἷμα πέρνω, καὶ γράφω μὲ φρίκη τοὺς τραγικοὺς σκοτωμούς. Τὸ μολύβι μου τρίζει στὸ χαρτί—γεμάτο χῶμα ἀπὸ τὴν γύρω ταραχή—.Ξαπλωμένος, ταπεινωμένος ὡς τὴ γῆ ὁ ἄνθρωπος!

Ἕνας νεκρὸς δίπλα μου. Τὸ αἷμα του ζεστὸ τρέχει ἀπὸ τὸ σπασμένο του κεφάλι. Μιὰ ὀβίδα. Καὶ πάει στὸ χαμό.

Δὲν τὸν ἐγγίζω. Γράφω. Ἂν τὸ τρεμάμενο χέρι μου, -ὦ! ἂν ἡ τρεμούλα αὐτὴ ἀπετυπώτο!—χαδέψη τὰ ξανθὰ μαλλιὰ τοῦ ἐφήβου—ποιᾶς μητέρας; Θ' ἀφίσω τὸ μολύβι. Μ' ἂν τὸ χάσω στὸ πυχτὸ αἷμα σου μέσα;

Ὅ,τι γράφω γιὰ νὰ διαβαστῆ, ὅ,τι προφτάσω ἀπὸ μάτια πολλά, μοῦ τὸ προτρέπει τὸ αἷμα ποὺ ποτίζει τὴ γῆ, ἡ ζωὴ ποὺ σβύνει, ἕνας νεκρός, σὲ λίγο πολλοὶ νεκροί, ἀμέτρητοι, ἄγνωστοι!

Ἀλλαλαγμός, φωτιά, καπνός, ἕνας δαίμονας, μιὰ κόλασι, πόλεμος.

Πάνω ἀπὸ τὸ νεκρὸ νὰ μάθη ἡ ἀνθρωπότη, μέσ' ἀπὸ τὴ λάσπη αὐτή, ἀπὸ τὸ κατακάθισμα κἄθε ἀνηθικότητας συγκεντρωμένης ποὺ κάνει τὸν πόλεμο νὰ μησέβεται τὴ ζωή.

Ἡ σφαῖρες σφυρίζουν.

Σὰν νὰ μιλοῦν σαρκαστικά, νὰ βρίζουν τὸν ἀγέρα. Γράφω νὰ μάθουν, νὰ μάθουν...

Ἕνας ψυχομαχάει, ἕνας ἄλλος τωρα ἔπεσε. Ἕνας ἄλλος τρέχει, γελάει, τρελλάθηκε. Τὰ βουνὰ ἀντηχοῦν πολλαπλᾶ τὸν ἦχο τοῦ κανονιοῦ. Φωτιά, ἕνα χέρι κομμένο μὲ σφιγμένη τὴν παλάμη· τί ἔκλεισε ἐντός της; Πιὸ πεῖσμα, πιὰ ἀγάπη;

Ἕνα κορμὶ πνιγμένο στὸ αἷμα. Ἐκεῖ κάτου θὰ κάνη παράκλησι ἡ μητέρα στὸ Θεὸ γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ της.

Καὶ ἡ δικιά μου θὰ μ' ἔχη γιὰ σκοτωμένο, τραμματισμένο, χαμένο, στὴ φαντασία της.. Γράφω καὶ μισῶ. Μισῶ αὐτὴ τὴ θερμασιά, ποὺ μοῦ καίει τὸ μέτωπο. Ζεστὸς ἀγέρας, πνίγομαι καὶ γράφω. Σὲ λίγο μπορεῖ ν' ἀφίσω μιὰ λέξι στὴ μέση, μὰ γράφω.

Γιὰ σᾶς ἐκεῖ κάτω, γιὰ σᾶς

Θὰ τρελλαθῶ. Σεῖς εἶστε καλά; Τὰ μάτια μου τἄπνιξε ἕνας καπνός.

Σ. ΔΟΡΗΣ

Η ΤΙΜΗ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ

»Ἐγώ, ὁ φτωχὸς ὁ Φωτεινός, ὁ γέρος, ὁ ξεσκλιάρης,
»ποὺ ρίχνω ἐδῶ τὸ σπόρο μου γιὰ νὰ μοῦ τόνε πάρῃς,
»ἐγὼ ποὺ μὲ τὸν ἵδρωτα τὰ χώματα ζυμώνω,
»γιὰ νὰ τρώῃ ἄλλος τὸ ψωμί, ποὺ τρέχω, καὶ κεντρώνω
»τὴν ἀγριλίδα τοῦ βουνοῦ, καὶ ποὺ δὲν ἔχω λάδι
»ν' ἀνάφτω τὸ καντῆλι μου, καὶ ζῶ μέσα στὸν ἅδη,
»ἐγὼ ποὺ μὲ τὰ νύχια μου ἀναποδογυρίζω
»τὸ λόγγο καὶ τὰ ριζιμιὰ γιὰ νὰ σᾶς τὰ στολίζω
»μὲ κλήματα ποὺ δὲν τρυγῶ, καὶ ποὺ ποτὲ δὲν ἔχω
»λίγο κρασὶ κεφαλιακό, τὴ γλῶσσα μου νὰ βρέχω,
»ἐγῶ ὁ φτωχὸς ὁ μυλωνᾶς, ποὺ ζῶ σ' αἰνώνια ζάλη
»καὶ πέρνω κέρδο, πλερωμή, προσφάγι τὴν προσπάλη
»ποὺ δὲν ὁρίζω τὸ παιδί, ποὺ πάντα ζῶ μὲ τρόμο
»καὶ ποὺ δὲν βρίσκω δῶ στὴ γῆ γιὰ νὰ μὲ κρίνη νόμο
»αὐτός, αὐτὸς εἶν' ὁ Λαός. . . . . .

ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ (Φωτεινός)

Σιωπηλά, καὶ ἥσυχα δούλεβαν ὁλημερὶς οἱ ἄνθρωποι μέσα στὴν πολιτεία. Μὲ τοῦ ἡλιοῦ τὴν ἀνατολὴ πλημμυροῦσαν οἱ δρόμοι ἀπὸ ἀθρώπινα κύματα, ἄντρες, γυναῖκες, κοπελλοῦδες πρὸς τ' ἀργαστήρια. Ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη μιὰ βοή, βοὴ δημιουργίας τράνταζε, καὶ κρατοῦσε πάντα ζωντανὴ τὴν πολιτεία, καὶ τοὺς κατοίκους της.

Καὶ στὶς ἄκρες τῆς πολιτείας τούτης ἂν ἡ δουλειὰ πολυστέναχτη δὲν ἦταν, συντροφεμμένη ἀπὸ λογῆς ἄντρες καὶ κάθε ὀμμορφιᾶς γυναίκα, ὅμως γύρωσε σὲ κάποιο σκοπὸ ἡ λαχτάρα τῆς ζωῆς ὁδηγοῦσε τὰ χέρια πολύμοχθα στὴν ἐνέργεια.

Ὄξω, μακρυά, χαμηλόσκεπες καλύβες σκέπαζαν τὶς σοδιὲς τῶν χωρικῶνε. Καὶ πάντα, λιτοί ἀφτοί, κάτ' ἀπὸ σκιάδες καμωμένες γιὰ τοῦ ἡλιοῦ τὸ κάμμα περνοῦσαν τὰ λιοπερίχυτα καλοκαίρια, ἢ μὲ πρόχειρα προφυλαχτὰ μπόδιζαν τὴ βροχή, καὶ τὸ κρύο. νὰν τοὺς φτάση στὸν ὕπνο, καὶ στὴ δουλειά.

Οἱ κάμποι στεφάνωμ' ὁλόχρυσο ἀπ' τὸν ἥλιο. Καὶ εἴτε στάχια πλούσια καὶ μελαγχολικὰ ὑψώνουνταν κι' ἔγερναν, εἴτε' ἀμπέλια πλουτοφόρα πρασίνιζαν τοὺς πλατυοὺς κάμπους, πάντα ἐφτυχισμένοι ζοῦσαν τῆς χώρας οἱ σύντροφοι, καὶ τῆς πολιτείας οἱ ὑπόταχτικοί.

Καὶ πάντα τὰ βράδυα, μακρόθε κανένας ἔβλεπε ἄπὸ τ' ἀνοιχτά, τὰ ξανοιχτὰ παραθύρια τῶν σπιτιῶνε, καὶ τῶν καλυβιῶν τὰ κοκκινισμένα φῶτα, νὰ λάμπουν σ' ὅλη τὴν περιφέρεια.

Ἥσυχη, γλυκειά, ἐργατικὴ περνοῦσε ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ποὺ δούλεβαν, καὶ ζοῦσαν εἰρηνικά, κι' ἐφτυχισμένα.

Μονάχα τὶς κυριακές, ὡραῖοι, δροσάτοι, συναντιοῦνταν στὰ σπίτια, μιλῶντας γιὰ τὴν παραγωγὴ τοῦ τόπου. Τὲς ἄλλες μέρες σὲ συνάντησι ἄλλαζον μιὰ καλημέρα, καὶ γιὰ τῆς ζωῆς τὸ σκοπὸ βιαστικά, κι' ἐνσυνείδητα.

Ξένοι καὶ δικοὶ ἀπὸ λογῆς τόπους, μακρυνούς καὶ πλησιόχωρους, ναφτικοί, κι' ἐμπόροι, σὰν σὲ προσκύνημα ἐρχόνταν στὸν τόπο τὸν ἀρχοντικό, νὰ προμηθεφτοῦνε τὰ προικιὰ τὰ πλουσιοπάρωχα γιὰ τὶς ἀγαπημένες κοπελλοῦδες· νὰ ψωνίσουν τὰ μετάξια, τὰ κρασιὰ ν' ἀγοράσουν, καὶ τὰ καπνὰ τὰ χρυσαφένια νὰ πλερώσουνε.

Ἔτσι περνοῦσε ἡ ζωή, καὶ κυλοῦσε ὁ χρόνος, κι' ἄλλοι παντρέβονταν, καὶ μεγάλωναν τὴν πολιτεία, κι' ἄλλοι τῆς ξάπλωναν τὴν παραγωγὴ μὲ χτίσιμο καινούργιων ἐργοστάσιων, καὶ συστηματικὴ καλλιέργεια τῆς γῆς γιὰ τὴν πιὸ πλέρηα της ἀκόδοση.

Μὰ τὴ ζηλέψανε τὴν πολιτεία οἱ καταδιῶχτες της, κι' οἱ ἀρνητές της.

Καὶ τοῦ Νόμου ἡ σκιά, γιατὶ ὁ Νόμος ἂν ἦτον δὲν θὰ κατέστρεφε, καὶ δὲν θὰ πέθαινε τὰ παλληκάρια, καὶ δὲν θάκανε τὶς γυναίκες μάβρα νὰ φορᾶν, τοὺς ἄντρες νὰ χάνουν τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, τοῦ Νόμου ἡ σκιὰ χτύπησε μιὰ βραδυὰ σκοτεινότατη τὶς θύρες ὅλων τῶν σπιτιῶν, καὶ τὶς καλύβες ἀναστάτωσε, καὶ ζήτησε τὰ παιδιά, τὰ νέα βλαστάρια τῆς γεννιᾶς, κι' ἀπὸ τοὺς ἄντρες τοὺς πιὸ ὡραίους, καὶ τοὺς δροσερότερους. Γιατὶ τοὺς θέλησε, καὶ τοὺς συγκέντρωσε στὴ στάνη του, καὶ τοὺς πέρασε ἀπὸ τὸ καμίνι τοῦ ἀνερώτητου λέγοντας: Μπρός σας ὁδηγάω ὅπου. Πρὸς τὴ θανὴ ποὺ εἶν' ἡ δόξα μου, πρὸς τὴν καταστροφὴ ποὺ ἡ λαχτάρα μου εἶνε. Θεριὸ ἀνήμερο θᾶμαι κεῖ, κι' ὅποιος δὲν μ' ἀκολουθήση ἄδοξα θὰ σβύση τὴ ζωή.

Ἔφυγαν τὰ παιδιά τὰ νέα βλαστάρια τῆς γεννιᾶς, κι' οἱ ἄντρες οἱ πιὸ ὡραῖοι, κι' οἱ δροσερότεροι, καὶ πῆγαν μακρυά, σὲ τόπους ποὺ δὲν γνώριζαν, κι' ἀντάμωσαν ἀνθρώπους ποὺ δούλεβαν πρὶν ὅμοια μ' ἀφτούς, καὶ ποὺ τοῦ Νόμου ἡ σκιὰ σ' ἀντάμωση τοὺς ὁδήγησε.

Πίσω ἀπ' ὅλους παράλυσαν τὰ πάντα Μιὰ ψυχὴ ὅλοι, σὰν προσοχὴ τοὺς ἀφαιροῦσε ἀόριστα τὴ σκέψι νὰ καθήσουνε στὰ ἴδια σκαμνιὰ τῶν ἀργαστηριῶνε, κι' ἂς ἦταν ἄδεια τους τά περσότερα. Κάθε λαχτάρα ξέφεβγε ἀπὸ τὰ στήθια τους, νὰ ταξειδέψη πάνω ἀπὸ οὐράνια, καὶ θαλασσένια πέλαγα γιὰ ν' ἀνταμώση τοὺς παληοὺς εἰρηνικοὺς ἀθρώπους. Ποὺ ἦρθε μιὰν ἀναστέρωτη βραδυὰ νὰ τοὺς ἁρπάξη τοῦ Νόμου ἡ σκιά.

Κάθε μέρα παράλυναν ὅλα πιότερο. Ὁ ἥλιος ἔλαμπε γιὰ ὅλο τὸν κόσμο, μὰ ὅλους τοὺς ἀθρώπους δὲν τοὺς ἐφώτιζε. Μιὰ κρυάδα περίχυχυνε τὰ πάντα στοὺς ἔρημους τοίχους, κι' ὅσο ἡ μέρες περνοῦσαν μιὰ πιότερη δυστυχία βασίλεβε στὰ ἐρημόσπιτα τώρα.

Χειμώνες, καὶ χινόπωρα.

Ἄκουσμα κανένα ἀπὸ τοὺς ἄγνωστους τόπους ποὺ θὰ παράδερναν οἱ σύντροφοι.

Κάπου φημερίδες πολυσέλιδες, μεγαλόσχημες ἐρχόταν, καὶ στὰ καφφενεῖα, ὅσοι τὴ δύναμι εἶχαν ν' ἀκοῦν κάποια μοιρολόγια πηγαίναν καὶ διαβάζαν, κι' ἀκοῦγαν συζητῶντας μεγαλόφωνα καὶ πατριωτικά ..

Τῆς χώρας οἱ σύντροφοι, καὶ τῆς πολιτείας οἱ οἱ ὑποταχτικοὶ διάβηκαν ποτάμια, πεδιάδες, βουνά, σιδεροφοροωμένοι, κι' ὁ δηγητή τους τὴ ματωμένη καὶ πρόστυχη βία εἶχαν. Τὴ βία ποὺ σύντριψε ὅτι ἐβγενικὸ δημιούργησαν οἱ αἰῶνες ὡς σήμερα, καὶ ποὺ ἦτον ἡ χρυσὴ τροφὴ τῶν αἰλεχτῶν γιατὶ πλούτισαν μ' ἀφτή.

Τὰ κορμιὰ ποὺ σωριάστηκαν στὴ γῆ, οἱ θλιβεροὶ καὶ ἄγνωστοι τάφοι, τὰ σκορπισμένα κόκκαλα στοὺς ἀκαλλιέργητους κάμπους, φωνάζουν σὰν ἀπὸ τὰ βάθη μιᾶς αἱματωμένης ἐποχῆς νὰ μὴ ξαναβρεθῆ ἀνθρώπινος νοῦς ποὺ πιάση τοῦ πολέμου τὴν ἰδέα, νὰ πάψουν νὰ ὑπάρχουν τρελλοὶ στὸ κόσμο!

Τὰ φύλλα ἔγραφαν πὼς ἐνθουσιώδηκα καὶ τραγουδισμένα διάβαιναν οἱ ἄθρωποι πρὸς τὸ θάνατο, μὲ τὸ τραγοῦδι ποὺ τοὺς ἔμαθαν, καὶ ἦταν ἐπίκαιρο, ποὺ δὲν παλιώνει καὶ πάντα τῆς ὥρας εἶνε, καθὼς ἴδιοι οἱ ἄθρωποι ποὺ δὲν ἔγιναν σύντροφοι, μὰ οἱ ἔντιμοι φονιάδες γιὰ τὸ φάσμα τῆς προδοσιᾶς, τῆς ἀτιμίας, τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἄλλη ς ἀγριότητας!

Στὰ πονεμένα ὅμως σπίτια δὲν εἶχαν ἀντίχτυπον ἀφτά. Τὰ γέρικα μυαλὰ χόρταιναν ἀπὸ τὴ δίψα κάποιας φανταχτερῆς ἐγδίκησης μονάχα.

Ἀπὸ τὶς περασμένες μέρες σώζοντάν μόνο μιὰ καλὴ συνήθεια. Ν' ἀνάβουν τὰ κόκκινα φῶτα σὲ ἀδειασμένα σπιτικά, καὶ φώτιζαν μονάχ' ἀρτὰ τὴν πέρα πολιτεία.

(Τὰ φανάρια ὁ δήμαρχος, τοὺς δρόμους, τὸ λιμάνι, τοῦ λιμανιοῦ τὸ κόκκινο φῶς, τὰ παράτησεν ἔρημα καὶ σκοτεινιασμένα. Φροντίδα του, κι' ὑπόσκεσή του σ' ἀφτὰ τὴν παραμονὴ τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶνε. Τὰ ὕστερα, μὲ τὴ κατέφθυνσι τῆς πατριδεμπόρισσας ψυχῆς στὸ χαμὸ τῶν ἄλλων, τὰ παράτησε γιατὶ τἄβρε μικρὰ γιὰ τὴν γιγάντισσα προσπάθειά του νὰ συνέρχεται μὲ τοὺς ἀφεντάδες του τοὺς μεγαλόσχημους.)

Χειμώνες, καὶ χινόπωρα περάσανε παλλὰ γιὰ τοὺς ἀθρώπους. Ποὺ γεράσανε, καὶ πεθάνανε σὲ μιὰ προσδοκία, κι' ἕν' ἄσβυστο πόθο. Νὰ ξαναδοῦν τοὺς δικούς, καὶ νὰ ξαναρχίση ἡ περασμένη ἐφτυχία. Μὰ δὲν ἄντεξαν ὅλοι. Ὁ χάρος τοὺς πῆρε. Τὰ παιδιὰ μεγαλώσανε. Οἱ μεγάλοι ἔγυραν πρὸς τὴ δύσι. Ἔσκυψαν, κι' ὑποτάχτικαν στὸ ριζικό.

Κι' ἐρχόνταν τὰ βαπόρια τῶν πλούσιων, στολισμένα μὲ πολύχρωμα παννιὰ πάνω στὰ περήφανα κατάρτια τους. Γιόρταζαν ἀμφίβολες νίκες, βάρβαρες καὶ ταπεινές. Γιόρταζαν οἱ ἄλλοι τὰ μακρυνὰ γιορτάσια ποὺ δὲν τὰ γνώρισανποτές!

Μὰ ἔλυωνε ὁ τόπος, κι' ἡ γυναῖκες τὴν μιὰ πολύχρονη προσδοκία τὴν ἄλλαζαν—σταθερά, κι' ὡς τὸ θανάτό τους—μὲ μιὰ σκοτεινότατη φορεσιά. Ὅμοια σὰν τὴ νυχτιὰ κείνη τὴ σκοτεινότατη ποὺ πῆρε τοὺς δικούς τους συντρόφους ἡ κατάρρα μιᾶς χαλάστρας φωνῆς.

. . . . . .

Καθὼς τὰ χινόπωρα, κι' οἱ χειμώνες ἐρχόταν στοῦ χρόνου τὸ γύρο, ἔφτασ' ἕνα βράδυ ὀχτωβριανὸ τὸ πολεμόχαρο καράβι μὲ ταχυδρομεῖο μετωπικό, Τὸ νέο, πλημμύρισεν ἐλπίδες τοὺς νεκρωμένους ζωντανούς. Κάθε μιὰ ψυχή, καρδιά, λαχτάρα, καὶ καθ' ἕνας νοῦς δημιούργησε μιὰ πρόχειρη παρηγορήτρ' ἀφταπάτη ἑνὸς νέου ἀπὸ τὸν ἀγαπημένο, καὶ ἀπόντα σύντροφο τὸν παντοτεινὰ ζωντανὸ μέσ' τὴ βαθύτατην ἀπαντοχὴ τῆς καρδιᾶς, τὸν ἀλησμένητο τὸν φίλτατο, ποὺ ἔφυγε ἀνόρεχτα, χωρὶς νὰ βρίσκη τὸ στρατὶ τοῦ γυρισμοῦ!

(Μὰ τὰ γράμματα ἦτανε παληά. Γραμμένα ἀπὸ τὸ πρῶτο σταθμὸ τὴν ἄλλην μέρα τοῦ φεβγιοῦ. Ἀπὸ τότες περάσανε καιροί. Τί γίνονταν πιὰ οἱ λεβέντες; Καὶ ἡ δικαιολογία μιανοῦ ὅπως πρέπει ἀ σ τ ο ῦ. Πῶς ὁ ἐπιθεωρητὴς τοῦ ταχυδρομείου, μεταφέροντας τὸ σπιτικό του σ' ἀφτὸ, ἀναγκάστηκε νὰ διατάξη τὸ περιορισμὸ τῶν γρα-

φείων, καὶ τυχαία σ' ἕν' ἀπ' ἀυτὰ βρέθηκαν ἀπὸ καιρὸ παρατημένα γράμματα· ἔτσι διέταξε νὰ τὰ στείλουν, γιὰ νὰ μάθουν τὰ νεώτερα ἀπὸ κείνους ποὺ πῆγαν νὰ σκοτωθοῦνε γιατὶ οἱ ἄλλοι τοὺς ἔστειλαν.)

Μὲ πολλὴ ὥρα ἀνάγγελναν σὲ μιὰ μάννα πὼς τοῦ παιδιοῦ της ὁ χαμὸς ἦτον γιὰ τὴ μεγάλη τιμὴ τῆς Πατρίδας. Σ' ἀφτὸ μπροστὰ πὼς ἔπρεπε νὰ πάψῃ κάθε ἄλλο ἀθρώπινο αἴσημα. Καὶ μαζὶ πῆρε συχαρίκια γιατὶ τὸ σπλάχνο της δὲν θὰ ξαναγυρνοῦσε στὴν ἥμερη χώρα.

Κάτι σὰν ἀστραπή, ἦλθε στὸ νοῦ τῆς μάννας νὰ πνίξῃ μὲ τὰ χέρια της τὸν ἄνθρωπο ποὺ τόσο σατυρικὰ τῆς μιλοῦσε γιὰ τιμές, καὶ γιὰ συχαρίκια σ' ἕνα χαμό. Μὰ ἡ θλίψη της πιὸ μεγαλόπνοη φάνηκε, καὶ πιὸ περιφρονήτρα κεινῶν ποὺ μιλοῦσαν γιὰ τὴν τιμὴ τῶν ἄλλων.

Καὶ τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ ταπεινωμένος ὁ κακὸς ἄγγελος.

Ἀπὸ τὴ μέρα κείνη ἡ μάννα τὴ φτώχια της πιὸ συχαμερὴ τὴν ἔννοιωθε. Μὲ τὸ καρτέρι τοῦ γιοῦ παρηγοροῦσε τὸν ἑαφτό της, πὼς ὅλα περισκὰ θὲ νἄταν. Μὰ τώρα...

Ὅλα τὴ βάραιναν· ὁ κόσμος· τὸ σπίτι της· ὁ νοῦς της. Καὶ τὰ παράτησεν ὅλα, κι' ἔζησε σὲ μιὰ θλίψη βουβή, κρυφὴ κι' ἀφανέρωτη, ποὺ τὴν ἔλυωνε, τὴν ἔσερνε κάθε μέρα ἕνα βῆμα πρὸς τὸν τάφο.

Πολλὲς ἐλπίδες σβύστηκαν ἔτσι γιὰ τὸ γυρισμὸ τῶν παλληκαριῶνε.

Τίποτε οἱ ἄθρωποι δὲ μάθαιναν γιὰ τοὺς δικούς τους. Ἡ βαθειά, ἡ ἀπέραντη θάλασσα βουβὴ κι' ἀφτὴ σὴν τὴ θλίψη, καὶ τὸν πόνο ποὺ ἔνοιωθαν, δὲν τοὺς μιλοῦσε.

Ποιὸς νἄφταιγε γιὰ νὰ τὸν πνίξουν στὰ σιδέρενια, δουλεφτάδικα χέρια!...

Ὁ πόλεμος... Ποὺ σύντριβε καὶ γελοῦσε σαρκαστικὰ μὲ τὶς καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν, τὶς δοξολογίες τῶν παππάδων, καὶ τῶν πατριδέμπορων τοὺς ἐνθουσιασμούς.

* * *

Μὲ καιρὸ κουράστηκεν ἡ ἀνθρώπινη ψυχή. Κι' ἔπλασε τὸ δικό της, τὸν καινούργιο της κόσμο, ἀντλημένο σὲ ἰδέες, σὲ σύστημα, σὲ κατέφθυνση ἀπὸ τὴν ἠλιθιότη τοῦ μακελιοῦ, ἀπὸ τὴ παραφροσύνη τοῦ χαλασμοῦ. Ἀπὸ τὸν κακὸ πόλεμο. Τὰ σφιγμένα τους χείλη μὲ τὴ φρίκη τῆς καταστροφῆς, ἔβγαλαν τὴν πλατειά, καὶ τὴν τεράστια φωνὴ τῆς λεφτεροσύνης, τῆς ἀγάπης, τῆς ζωῆς: Εἰρήνη!

Σὰν πουλὶ παραδείσιο πετοῦσε ἡ ψυχή τους στὰ πονεμμένα στήθη γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἡ πολεμόχαρη βία τοὺς ἄρπαξε σὰν ὄρνιο μαῦρο, ἀπὸ τὰ σπίτια τους τ' ἀγαπημένα.

(Τὸ ἐπίκαιρο τραγοῦδι, τὸ ξέσκισαν καὶ τὸ ποδοπάτησαν ἀφτοί· καὶ βροντερὰ ἀντήχησε ἕνας ὕμνος—σὰν ἥλιος πυρωμένος—ἐρχομένος ἀπὸ κάποια λεφκότατη γῆ.)

Σκουλήκια μὲ μάβρες ψυχὲς σύρθηκαν σὲ μιὰ συγκέντρωση οἱ ἐπιτήδειοι γαλαζόχρωμοι. Γιατὶ ἡ ζωὴ ἄλλαζε πιά, καὶ φερόνταν στὰ μάτια τους τὰ θολὰ ἕνα πρόβλημα.

Μὰ χύθηκε ὡς σ' ἀφτοὺς ὁ βρυχηθμὸς τῆς ἀδικίας, καὶ τοῦ φόνου ποὺ ἔσπειραν στὴν ἀθρωπότη, καὶ τοὺς ἔπνιξε στὶς κόκκινες φλόγες τοῦ χαμοῦ τους.

Κι' ἔσβυσαν ἀπὸ τὴ γῆ οἱ δολοφόνοι.

Γιὰ τὸν κόσμο ἀνάτελνε ἕνα καινούργιο φῶς, ποὺ ὅλους ἐφώτιζεν ὅμοια. Κάτω ἀπὸ τὴ λαμπρότη του. μποροῦσαν νὰ ζήσουν οἱ ἄνθρωποι οἱ δουλεφτάδες, γιὰ τὴν προκοπή.

Καὶ σὰν παραμῦθι παληοῦ καιροῦ θυμόταν τὰ θύματα μὲ φρικίαση τὸ κακούργημα τοῦ περασμένου καιροῦ, κι ἡ θύμησήτους ἦτον ἡ πίστη γιὰ τὸ μέλλο σ' ἀφτούς, καὶ τὰ παιδιά τους.

* * *

Γύρω, ἔρημοι, ἀφημένοιθύμιζαν μὲ τὴ κατάντια τους τὸν καρπὸ τῶν ἔργω τους οἱ κάποτ' ἐπιτήδειοι. Κανεὶς δὲν τοὺς ἐπρόσεχε. Ζοῦσαν δικαιωματικὰ τὸ ἔργο του. Ζητιάνοι ταπεινόφρονοι. Μικράνθωποι, χαμένα κορμιά.

* * *

Ἕνα γαληνότατο βράδυ ἔφτασεν ὡς τὴ πόρτα μιᾶς πονεμμένης γυναίκας ἕνας κακότροπος ζητιᾶνος τοῦ ψωμιοῦ. Ἡ γυναίκα ἦτον ἡ δύστυχη μητέρα τοῦ παιδιοῦ ποὺ σκοτώθηκε, κι ὁ ζητιᾶνος ποὺ γύριβε ἐλεημοσύνη ὁ ἄθρωπος ποὺ δὲν τὴν αἰστάνθηκε μέσα του ποτέ.

Στὸ σκαλοπάτι τῆς πόρτας κάθισε νὰ ξαποστάση ἀπὸ τὴ κούρασι. Ἀπὸ τὸ πρωί γυρνῶντας δὲν μπόρεσε νἄχῃ τίποτα γιὰ τὸ βραδυνό του. Κι' ἄρχισε σιγαλό, καὶ θλιβερὸ τὸ παραμῦθι τῆς ζωῆς του.

Ἡ μάννα ἔβρισκε στὰ παληὰ τοῦ ἀθρώπου μιὰ δική της ζωή Σὰν νὰ τὴν ἔζησε ὁ γυιός της, κι' ἡ προσοχή της αὔξαινε μὲ τὴν ἀφήγηση. Μὲ τὰ μεγάλα της, ἀφηρημένα καὶ πάντοτεινὰ δακρισμένα της μάτια, κυττοῦσε τὸ θλιβερὸ ζητιᾶνο μὲ μιὰν ἀπέχθεια ποὺ μεγάλωνε μέσα της ὅσο περνοῦσεν ἡ ὥρα.

Καὶ διηγόνταν.....

«Τότες, τοὺς μάζεψα ὅλους μὲ τὴν ὑπόσκεση πὼς θὰ τοὺς πῶ νέα ἀπὸ τὰ σπίτια τους. Γελάστηκαν καὶ συγκεντρώθηκαν ὅλοι. Καὶ τότες τοὺς μίλησα πὼς σὲ λιγάκι θ' ἀρχινοῦσεν ἡ ἐπίθεση στὸν ἐχθρό, καὶ πὼς ὁ καθένας ἔπρεπε νὰ δείξῃ πὼς εἶνε γενναῖος, κι' ἐγδικητὴς τῆς τιμῆς ποὺ ἤθελα ν' ἁρπάξουν οἱ ἀντικρυνοὶ ἄθρωποι ποὺ ἄβριο θὰ ἐρχόνταν τ' ἀλληλοσκοτωθοῦν.»

Μιὰν ἀγωνία εἶχε συνεπάρει τὴ πονεμμένη μητέρα ποὺ ζωγραφοῦσε μέσα στὸ νοῦ της κάποιες εἰκόνες φρίκης, ἀφρισμένων ἀθρώπων, καὶ φαντάζονταν σ' ἀφτὲς τὸ σκοτωμένο της παιδί. Καὶ τὄβλεπενεκρὸ στὴ γῆς μέσ' τὸ αἷμα του νὰ πλέκῃ. Τὰ μάτια της ἀγρίεβαν τώρα καὶ διηγόνταν ὁ ζητιᾶνος τῆς ἐλεημοσύνης.

«Μονάχα τὴν ἀδιαφορία τους δὲν μπόρεσα νὰ τὴ κλείσω μέσ' τὴ σκληρή μου πειθαρχία. Μιὰ δυνατὴ εἰρωνία φώτιζε τὰ πρόσωπά τους, ποὺ δὲν μου ἔδινε καθόλου θάρρος νὰ τούς ἐμπιστεφτῶ τὴν ὑπόθεσήμου. Καὶ' τοὺς ἀφῆκα, λέγοντάς τους πὼς ὁσκοπός μου νὰ τούς πῶ τὴν ἀδριανή γιορτή εἶταν, ἐλπίζοντας πὼς τὴν ἄλλη μέρα θὰ βοηθοῦσε καὶ κανένας πυροβολισμός τεχνητός για νὰ τοὺς ρίξῃ ἀπερίσκεφτα στὸ θάνατο».

Μὲ ἀγωνία παρακολουθῶντας, ἡ κακόμοιρη μάννα τοῦ θανάτου τὸν ἄγριο σκοπό, ποὺ σφύριζε στ' ἀφτιά, καὶ στὴ ψυχή της σὰν κατάρα βγαλμένη ἀπὸ τὸν τάφο, ἐννοιωθε παλμοὺς στὰ στήθη της, καὶ τὸ αἷμα της ν' ἀνάβῃ ἀπὸ φρικίαση. Σκέφτηκεν ἀμέσως, ἔχοντας τὸ πλαίσιο τῆς ἀγριεμμένης εἰκόνας, πὼς κι' ὁ γυιός της σὲ μιὰ τέτοια ὥρα θὰ χάθηκε μονάχος, καὶ πὼς θἄμεινεν ἄταφος, κι' ἀκόμα πὼς τέτοιος θἄταν τὴν ὥρα κείνη ὁδηγητής του, καὶ ὥρμησε μὲ γυναίκειαν ἐγδικήτρα δύναμι πάνω στὸ κορμὶ τοῦ ζητιάνου ποὺ ὡδήγησε ἀνθρώπους ἐκεῖ, καὶ τοῦ ἔσφιξε τὸ λαιμὸ μὲ τ' ἀδυνατισμένα τῆς δάχυλα. Μισοῦσε κατάβαθα τὸν ἄνθρωπο κεῖνο. τὸν εἶχε γιὰ φονηὰ τοῦ παιδιοῦτης. Καὶ σ' ἀφτὸν ἐγδικιῶταν ὅλη τὴ χώρα ποῦ δὲν ἔμαθε γιὰ τὰ παιδιά της, καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους που τοὺς ὀνόμασεν ὀχτρούς ἡ διανοητικότη τέτοιων! Κι' ἔσφιγγε, ἔσφιγγε δυνατὰ τὸ λαιμὸ τοῦ ζητιάνου, τὸ στόματης σφαλιχτὸ δὲν μιλοῦσε λέξη, κι' ὅταν εἶδε τὰ μάτια του νὰ βγαίνουν ὄξω το χρῶμα του νὰ σβύνῃ, τὰ χέρια τον παράλυτα νὰ πέφτουν πρὸς τὴ γῆ, τὸν ἔφτυσε μ' ἀπέχθεια βαθύτατη, καὶ τὸν ἀφῆκε νὰ πέσῃ στὴ γῆ νεκρός. Ἡ μάννα πῆρε τὸ αἷμα τοῦ παιδιοῦ της πίσω ἀπὸ τὸ φονηᾶν ἄνθρωπο. Τὴν ἄλλη μέρα τὸν ἔθαψαν πιστέβοντας πως ἡ πείνα τὸν ἄφησε νεκρό. Καὶ κανεὶς δὲν τὸν ξαναθυμήθηκε.

Σάμος **ΑΡΙΣΤΟΣ ΡΩΜΗΣ**

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

Μετάφραση

Ἡ γυναῖκες λένε μου
Ἀνακρέων γέρασες,
στὸν καθρέφτη κύταξε,
πὼς μαλλιὰ δὲν ἔχεις πλειὰ
στὸ γυμνό σου κάρι φλο.
Μὰ ἐγὼ γιὰ τὰ μαλλιά μου,
εἴτε εἶνε, ἢ φύγανε
δὲν ἐσκέφτηκα ποτέ.
Τοῦτο μόνον ξέρω ἐγώ,
πὼς ταιριάζει πειὸ πολὺ
σ' ἕνα γέρο νὰ γλεντάει,
ὅσο πειὸ κοντά του ὁ χάρος.

ΠΟΥ ΠΑΝΕ

Οἱ στεναγμοί μου βγαίνουνε κι' ὅλο πᾶνε,
σὰν νυχτοπούλια μὲ βαρυὰ φτερά.
Κι' οἱ πόνοι ἀδιαφόρετα χτυπᾶνε
βόγγοι κυμάτων σ' ἔρμη ἀκρογιαλιά.

—

Παράπονο φριχτὸ ποὺ δὲν τελειώνει
κι' ἀνώφελα ἀντηχάει στὴν ἐρημιά,
καὶ κεῖ ποὺ πάει νὰ σβύσῃ ξανανεώνει
ἕνα ἄπειρο Ἄχ, γεμάτο ἀπελπισιά.

Μ. ΒΟΗΚΛΗΣ

ROZYNSKI: ΣΤΙΓΜΑΙ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Η ΑΡΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΠΥΘΑΓΟΡΑΝ

Τὸ μέγιστον βιβλίον τῆς φύσεως τὸ περιεκτικώτατον παντὸς εἴδους σοφίας, τέχνης, καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀνεξάντλητον εἰς θησαυρούς, ὅπερ διὰ τοῦτο καὶ **σύμπαν** ὀνομάζεται, εἶναι προϊὸν ἀρίστου τεχνίτου, ὡς ἐκ τῆς ἀσυλλήπτου αὐτοῦ ἁρμονικῆς τελειότητος καὶ τοῦ ὑπερθαυμασίου αὐτοῦ κάλλους καὶ μεγαλείου. Ὅθεν καὶ ὁ ἡμέτερος πατριώτης ὁ μουσικώτατος Πυθαγόρας ἐκάλεσεν αὐτὸ **Κόσμον.** Τὴν προσφυέστάτην ταύτην ὀνομασίαν ἔδωκεν εἰς αὐτὸ ὡς ἐκ τῆς κυριωτέρας αὐτοῦ ἰδιότητος τοῦ νὰ κινῆται ἐν ἄκρᾳ τάξει καὶ ἁρμονίᾳ ἀπ' ἀρχῆς τῆς δημιουργίας αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας ὁκόσμος αὐτὸς εἶναι καὶ θὰ εἶναι ὁ μέγας διδάσκαλος ἁπάσης τῆς ἀνθρωπότητος εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας. Ἐξ αὐτοῦ ἤντλησανοἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι, οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ καλλιτέχναι, τὰ πρῶτα νάματα πάσης ἀνθρωπίνης σοφίας καὶ τέχνης καὶ ἀνήγαγον αὐτὰς εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς ἐφικτῆς κατ' ἄνθρωπον τελειότητος. Ἡ Μουσικὴ μία τῶν ὡραίων τεχνῶν εἶναι καὶ αὐτὴ προϊὸν τῆς φύσεως, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ τέχναι, καὶ ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς στοιχείου τῆς ἁρμονίας ἔδωκεν αὕτη τὴν ὀνομασίαν Κόσμον εἰς τὴν φύσιν. Ἡ Μουσικὴ ἐξετάζει τὸν ἦχον. Ὁ ἦχος κατὰ τὸν Πυθαγόραν εἶναι φυσικόν τι, ὅπερ ὡς ἐκ τῆς ὀξύτητος καὶ βαρύτητος αὐτοῦ ἔχει σχέσιν καὶ πρὸς τοὺς ἀριθμούς. Ὅθεν ἡ Μουσικὴ ἀνάγεται εἰς τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας καὶ πρῶτος ὁ ἡμέτερος Πυθαγόρας ἀνήγαγεν αὐτὴν εἰς ἐπιστήμην, ἐνῷ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἐθεώρουν τὴν Μουσικὴν ὡς μίαν πρακτικὴν καὶ ἐμπειρικὴν τέχνην. Καὶ πάντες δὲ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀκμάσαντες καὶ γράψαντες περὶ Μουσικῆς ἄριστοι φιλόσοφοι καὶ μουσικοὶ ἐστηρίχθησαν εἰς τὰς περὶ Μουσικῆς θεωρίας τοῦ Πυθαγόρου, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἁρμονικόν, τὸ ρυθμικὸν καὶ τὸ ἠθικὸν στοιχεῖον αὐτῆς. Στενώτατα ὁ Πυθαγόρας συσχετίσας τὴν ἀνθρωπίνην Μουσικὴν πρὸς τὴν Μουσικὴν τῆς φύσεως ἀνεκάλυψεν ὅτι, ἡ ἀνθρωπίνη Μουσικὴ εἶναι μίμησις τῆς φυσικῆς Μουσικῆς.

Ἐξετάσας ὁ Πυθαγόρας τὰς ἁρμονικὰς κινήσεις τῶν 7 πλανητῶν τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος καὶ τὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις, τὰς ὁποίας ὑπήγαγεν ὑπὸ ἀριθμητικὰς σχέσεις καὶ ἀναλογίας, ἐσχημάτισε τὴν γνώμην, ὅτι κινούμενοι οἱ πλανῆται οὗτοι περὶ τὸν ἥλιον ἀποτελοῦσι θαυμασίαν μουσικὴν ἁρμονίαν. Ὁ ἐκ τῆς ἀφαντάστου ἁρμονικῆς κινήσεως παραγόμενος ἦχος ἑκάστου πλανήτου ἔχει ἄμεσον ἢ ἔμμεσον σχέσιν πρὸς τὸν ἦχον τῶν λοιπῶν πλανητῶν. Τὴν μουσικὴν ἁρμονίαν τῶν ἤχων τούτων ὁμοῦ παραγομένων εἶναι ἀδύνατον ν' ἀντιληφθῇ ὁ ἄνθρωπος, κατὰ Πυθαγόραν, ὡς ἐκ τῆς ἀνεκφράστου ἡδύτητος καὶ τῆς ἄκρας αὐτῆς τελειότητος. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν τῶν πλανητῶν, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται πλησιέστερον πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς ἑλκόμενοι ἰσχυρότερον καὶ κινούμενοι ἑπομένως ταχύτερον, ἀποτελοῦσι τοὺς ὀξυτέρους ἤχους, οἱ δὲ ἀπώτερον τοῦ ἡλίου ἀφιστάμενοι, ὡς ἑλκόμενοι ἀσθενέστερον καὶ κινούμενοι ἑπομένως βραδύτερον, παράγουσι τοὺς βαρυτέρους. Ἵνα δὲ παράγηται μία τοιαύτη ἀνέκφραστος ἁρμονία, πρέπει οἱ πλανῆται νὰ εὑρίσκωνται ἐν ἀριθμητικῇ σχέσει καὶ ἀναλογίᾳ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ πρὸς ἀλλήλους.

Πρὸς τὴν ἀνέκφραστον ταύτην τοῦ οὐρανοῦ μουσικὴν ἁρμονίαν, ὁ φιλόσοφος μουσικός, ἐφήρμοσε τὴν ἀνθρωπίνην μουσικὴν καὶ ἐσχημάτισε τὰς πρώτας συμφωνίας τὴν διὰ 4, τὴν διὰ 5 καὶ τὴν δι' ἁπασῶν. Καὶ εἰς μὲν τὴν μουσικὴν κλίμακα συνισταμένην πρότερον ἐξ 7 φθόγγων ἢ φωνῶν τῆς ὑπάτης, παρυπάτης, λιχανοῦ, μέσης, παραμέσης, παρανήτης καὶ νήτης, παρέθηκε νέαν φωνὴν μεταξὺ τῆς παραμέσης καὶ παρανήτης τὴν λεγομένην **τρίτην,** ἀπὸ τῆς μέσης φωνῆς καὶ ἀπετέλεσε τὸ ὀκτάχορδον σύστημα, τὰς δὲ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις τῶν φθόγγων ἢ φωνῶν ἐκάλεσε **τόνους** καὶ τὰ συστήματα τῶν τόνων **συμφωνίας** ἢ **ἁρμονίας.**

Ἡ σχέσις τῶν φθόγγων τῆς κλίμακος πρὸς ἀλλήλους εἶνε στενή, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ φθόγγοι οἵτινες ἔχουσι στενοτέραν πρὸς ἀλλήλους σχέσιν, ὡς εἶναι ὁ Αος, ὁ Δος, ὁ Εος καὶ ὁ Ηος, διότι ὁ ἦχος τῶν φθόγγων αὐτῶν συνεκφωνουμένων προξενεῖ χάριν καὶ ἡδύτητα εἰς τὴν ψυχήν. Πρὸς διακανόνισιν δὲ τῆς ἁρμονίας παρέλαβε τέσσαρας χορδὰς ἰσομήκεις καὶ ἰσοπαχεῖς καὶ ἐξήρτησεν ἐξ αὐτῶν διάφορα βάρη ἔχοντα ἀνάλογον σχέσιν πρὸς ἄλληλα. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης χορδῆς ἐξήρτησε βάρος 6 ὀκ. ἐκ δὲ τῆς δευτέρας ἐξήρτησε βάρος 8 ὀκ. ἐκ δὲ τῆς τρίτης βάρος 9 ὀκ. καὶ ἐκ τῆς τετάρτης ἐξήρτησε βάρος 12 ὀκάδ. Κρούσας ἔπειτα ταυτοχρόνως τὰς χορδὰς ταύτας ἀντελήφθη, ὅτι παρήχθη μία συμφωνία ἥχων εὐάρεστος εἰς τὴν ψυχήν. Συνέκρινε κατόπιν τὰ βάρη καὶ παρετήρησεν ὅτι οἱ ἀριθμοὶ αὐτῶν ἔχουσι σχέσιν στενὴν πρὸς ἀλλήλους. Τὴν σχέσιν ταύτην ἐκάλεσεν **ἁρμονικὴν** καὶ **ἀριθμητικήν.** Καὶ μεταξὺ μὲν τῶν ἀριθμῶν 6 καὶ 8 ὑπάρχει λόγος ἐπίτριτος, διότι ὁ 8 γίνεται ἐκ τοῦ 6 σὺν τῷ τρίτῳ τοῦ 6 ἤτοι τῷ 2. 8=6 σὺν 2. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀριθμῶν 6 καὶ 9 ὑπάρχει λόγος ἡμιόλιος, διότι ὁ ἀριθμὸς 9 γίνεται ἐκ τοῦ 6 σὺν τῷ ἡμίσει τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ ἤτοι τῷ 3. 9=6 σὺν 3, μεταξὺ δὲ τῶν ἀριθμῶν 6 καὶ 12 ὑπάρχει λόγος διπλάσιος διότι ὁ ἀριθμὸς 12 γίνεται ἐκ τοῦ 6 σὺν τῷ ἰδίῳ ἀριθμῷ ἤτοι τῷ 6. 12=6 σὺν 6. Ἐπίσης μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν 8 καὶ 12 ὑπάρχει λόγος ἡμιόλιος, διότι 12=8 σὺν 4, μεταξὺ δὲ τῶν ἀριθμῶν 8 καὶ 9 ὑπάρχει λόγος ἀπόγδοος διότι ὁ 9 γίνεται ἐκ τοῦ 8 σὺν τῷ ὀγδόῳ αὐτοῦ, ἤτοι τῇ μονάδι. 9=8 σὺν 1 καὶ μεταξὺ 9 καὶ 12 ὑπάρχει λόγος ἐπίτριτος διότι 12=9 σὺν 3.

Οὕτω λοιπὸν ὁ ἀριθμὸς 35 περιέχει τὸ ὅλον τῶν συμφωνιῶν, διότι τὸ ἄθροισμα τῶν ἀριθμῶν 6 σὺν 8 σὺν 9 σὺν 12=35, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς 35 εἶναι καὶ τὸ ἄθροισμα τῶν δύο πρώτων ἀριθμῶν τοῦ 2 καὶ τοῦ 3 τοῦ ἀρτίου καὶ τοῦ περιττοῦ εἰς τὸν κύβον, διότι 2 εἰς τὸν κύβον σὺν 3 εἰς τὸν κύβον=35. Ἡ θεωρία αὕτη τοῦ Πυθαγόρου ἐνίσχυσε τὴν Μουσικὴν καὶ προήγαγε αὐτὴν εἰς ἐπιστήμην. Καὶ τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου ἐπεκράτησε κατόπιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μουσικῇ τῇ προχριστιανικῇ καὶ τῇ Βυζαντινῇ, ἥτις εἶναι διάδοχος τῆς πρώτης, διότι ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ ἀποτελεῖ συνέχειαν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς καὶ τῆς μουσικῆς τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ τελείαν ἐξέλιξιν αὐτῆς, ἥτις **βυζαντινὴ μουσικὴ** ἐπὶ αἰῶνας ἐπλήρου τοὺς ὑψηλοὺς καὶ μεγαλοπρεπεστάτους θόλους τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐν Κων)πόλει ἤχων γλυκυτάτων καὶ κατανυκτικωτάτων, τοὺς ὁποίους ηὐτύχησαν ποτὲ νὰ ἀκούσωσιν οἱ τότε ζήσαντες ἀείμνηστοι πατέρες ἡμῶν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΚΟΥΛΗΣ

Η ΛΟΥΟΜΕΜΗ ΜΕΓΑΡΙΣ
(Ἔργον Ν. Δύτρα)

PIÉRRE LOUYS· ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΒΙΛΙΤΩΣ

ΤΟ ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ ΤΟΥ ΛΟΥΤΗΡΑ

«Θεοκάθαρο νερὸ τοῦ λουτήρα, ποὺ μοιάζεις σὰν καθρέφτης ἀκίνητος, μίλησέ μου! Βιλιτώ, ὅποια κι' ἂν ἦσαι, ἡ Θέτις ἴσως ἢ ἡ Ἀμφιτρίτη, μάθε πῶς εἶσαι ὄμμορφη.

«Τὸ πρόσωπό σου γέρνει ἀπ' τὸ βάρος τῶν ἀνθοστολισμένων καὶ μυρωμένων πυκνῶν μαλλιῶν σου· τὰ τρυφηλά σου βλέφαρα μόλις ἀνοίγουνε· ἡ λαγόνες σου ἀποσταμένες, ἀπ' τὰ ἡδονικὰ κινήματα εἶνε.

«Τὸ κατάκοπο ἀπ' τὸ βάρος τῶν μαστῶν σου κορμὶ εἶναι γεμᾶτο νυχιές, καὶ μελανάδες π' ἀφήνει τὸ ἡδονικὸ φιλί· τὴ μπράτσα σου κατακκόκινα ἀπ' τ' ἀγκαλιάσματα εἶνε. Ἀπ' ὅλες τὶς μεριὲς τοῦ κορμιοῦ σου πέρασεν ὁ Ἔρως, κι' ἀφῆκε τὰ ἴχνη του.»

«Κατακάθαρο, ἀκίνητο, νερό, σωστὰ μιλᾶς! κατάκοπη εἶμαι. Δέξου με κι' ἀφήρεσέ μου μαζὶ μὲ τὸ φκιασίδι καὶ τὸν ἴδρο, τὴν ἀνάμνηση τῆς χθεσινῆς νύχτας.

Μεταφ. **Κ. ΚΟΝΤΑΚΙΩΤΗΣ**

ΗΡΑΙΟΝ

Ὅλα συντρίμια τοῦ Ναοῦ σου καὶ ρημάδια,
Ἥρα, Σαμιώτισα θεά, κι' ὅλα σπασμένα,
μετῶπες κι' ἀετώματα. Μέσ' στὰ σκοτάδια
τῆς γῆς τὰ σκέπασε ὁ καιρὸς καὶ πᾶν χαμένα.

Ξεροποτάμι ὁ Ἴμβρασος καὶ μαραμένα
τῆς λυγαριᾶς τὰ κλώνια. Δὲ σκορποῦν τὰ χάδια
τῆς εὐωδιᾶς, τ' ἀπότιστα καὶ τὰ φρυγμένα
λουλούδια, στὰ σιγαλοδιάβητα τὰ βράδια.

Κι' ἡ μιὰ Κολόνα ποὺ ἀπομένει ὀρθὴ καὶ ρίχνει
τὸν ἴσκιο της, σὰν τὸ θλιμένο κυπαρίσσι
ἀπάνω σὲ νεκρότοπο, θαρρεῖς πῶς δείχνει

τὸν ἔρμο τόπο, ποὺ ὁ πιστὸς θὰ σταματήσει
τὸ δρόμο του, ὦ θεά, ν' ἀνοίξει τῶν δακρύων
τὴ βρύση, γιὰ τὸ θάνατο τῶν Ὀλυμπίων.

ΔΙΟΤΙΜΑ

»Τὸν λόγον τὸν περὶ ἔρωτος, ὃν ποτ' ἤκουσα γυναικὸς Μαντινικῆς Διοτίμας. —ἢ δὴ καὶ ἐμὲ τὰ ἐρωτικὰ ἐδίδαξεν.—
(Πλάτωνος Συμπόσιον XXII)

Ὦ Διοτίμα σ' ἀγαπῶ. Γλυκὸ κρασὶ τὸν πόθο
σὰν σὲ ποτήρι ξέχειλο βαστᾶς καὶ μὲ ποτίζεις.
Πίνω καὶ πίνω ἀχόρταγα καὶ πάντα ἐντός μου νιώθω
τὴ δίψα ἀκαταπόνετη νὰ μοῦ τὴν ἀναβρύζεις.

—

Τὴν ἀμβροσία ἀπ' τὴ σάρκα σου τὴν ροδοζύμωτη (ἤπια
κι' ἀπόνα ἡδονοστάλαχτο λιγώθηκα μεθῆσι
Τὰ στήθια μου τρικύμησαν σφοδρὰ τὰ καρδιοχτύ- (πια.
καὶ μοῦκαμες πεντάμορφη τὴν ἄχαρη μου ζήση.

Σάμος ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ζ. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Βιαστικὸ σφυρίζει τ' ἄχαρο βαπόρι . . .
Ὠϊμὲ ψυχή μου τὸ θυμᾶμαι ὡς τώρα,
ποῦ ἔτρεμες σιμά μου ἄλαλη θλιμένη
κι' ἦταν τὸ γεράκι κι' ἤσουν ἡ τρυγόνα...
Ἔχε γειὰ μοῦ λέγεις μὲ φωνὴ σβυσμένη
κι' ἔτρεμαν τὰ χείλη ποῦ γελοῦσαν πάντα
κι' ἔγεμε ἡ ματιά σου δάκρυ πονεμένου
κι' ἤμουνα μιὰ στήλη κάστρου ἐρειπωμένου!
Μὰ ὅταν τὸ μαντῆλι στὰ βαθειὰν ἐχάθη
κι' ἔνοιωσα τριγύρω πλειὰ τὴ μοναξά μου,
ὠϊμὲ καϋμέ μου, νύχτα μου αἰώνια
ἀγκάλιασα τὴ θλῖψι γιὰ συντρόφισσά μου.

ΘΕΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΚΡΟΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΝΙΣΑΝ[1] ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ

(ΤΟΥ ΦΕΡΙΤ ΜΠΑΓΚΛΑΓΙΤΣ)

(Δίνοντας σήμερα, σὲ μετάφραση ἀπὸ τὸ Ἐσπεραντικὸ ἕνα κομμάτι Κροατικῆς ζωῆς, ζωγραφισμένης τόσο ἔντεχνα ἀπὸ τὸν συγγραφέα Φερὶτ Μπαγκλουγίϊτς—τουρκικὴ ἡ καταγωγή του, μὰ Κροατικὴ του ψυχή—πιστεύουμε πὼς σημειόνουμε ἐπιτυχία φιλολογική.

Ὡς σήμερα κανένα ἔργο δὲ φάνηκε στὴ Ρωμαϊκὴ γλῶσσα, ποὺ νὰ ζωγραφίζει τὴ ζωὴ τῶν γειτονικῶν Σερβοκροατῶν, κι' ἡ «Μην. Ἐπιθεώρηση» μ' ἐνθουσιασμὸ τὸ παρουσιάζει στοὺς ἐκλεχτούς της ἀναγνώστες καὶ τὶς φίλες ἀναγνώστριες, σὲ μετάφραση, ἁπλή, δημοτικὴ ἀπὸ τὸν φίλο κ. Σωτήριο Φῶκο, κάτι ἐντελῶς νέο μιᾶς ἄγνωστης σ' ἐμᾶς Κροατικῆς φιλολογίας.)

—Ὄμορφη μικρὴ Μούλια! Ὤ! πόσες φορὲς τὴν πείραξα μὲ τὰ λόγια αὐτά, γιατὶ ἦταν λίγο μικρότερη ἀπό τ' ἄλλα τὰ κορίτσα καὶ τότες ἐκοκκίνιζαν τὰ μαγουλά της, τὰ χειλάκια της ἄρχιζαν νὰ τρέμουν καὶ τὰ μεγάλα της μαῦρα μάτια ἐγέμιζαν ἀπὸ δάκρυα..

Κάποια καλοκαιρινὴ βραδειά, ἔπειτα ἀπὸ τὴ νυχτερινή προσοχή, ἄνοιξε ἡ πόρτα τοῦ δωματίου μου καὶ ἡ μικρήμου ἀδελφὴ Χάνκω ἐμπῆκε μέσα σιγὰ σιγά! Κυττάζω τὶ συμβαίνει ἀλλὰ αὐτὴ ἔβαλε το δαχτυλό της στὰ χείλια καὶ εἶπε σιγανά:

—Ἡ μητέρα κοιμᾶται!... Ἄκουσε Σελίμ, ἦλθα νὰ σὲ μαλώσω, εἶπεν ἡ ἀδελφοῦλα μου καὶ ἀρχίνησε νὰ κατσουφιάζη.

—Ὤ! Ὤ! γιατί τόσο σοβαρὰ δεσποινίς;

—Πῶς; Τὶ εἶπες;

—Τὶ εἶπα; Ἰδού! δεσποινίς Χανκίστα, ἐπανέλαβα μὲ γέλοιο.

—Δὲν θέλω νὰ μοῦ λὲς τέτοια πράμματα...

—Ὤ! Δὲν θέλεις;

—Δὲν θέλω.

—Μπᾶ!

—Γατίτσα... δεσποινὶς καὶ πάντα ἔτσι··· λέγεις μπροστά μου τόσα ποὺ μὲ πειράζουν···

Ἄκουσε Σελίμ, ὅσο πηγαίνεις στὸ σχολειό, τόσο πιὸ κακὸς γίνεσαι.

—Ὤ, ὤ, ὤ!

—Ναί, ναὶ μὴν ἀπορεῖς! Πρὶν ἔλθεις σὲ ἐπαινοῦσα στὰ κορίτσα πὼς θὰ γυρίσης ἀπὸ τὴ Βιέννη, ὄμορφος ψηλός, φρόνιμος, θεέμου...

—Ἄ! Ἄ!

—Σώπασε κακιασμένε. Ναὶ ἀλλάζει· κι' ἐγὼ δὲ ξέρω γιατί, τὴ μέρα κοιμᾶσαι ἢ διαβάζεις τὰ βιβλία σου, τὸ βράδυ περπατᾶς μὲ τοὺς μεγάλους, τοὺς χαιρετᾶς, μὲ ὑπόκλισι καὶ ἡμεῖς τὰ κορίτσια, σὲ κυτταζουμε πίσω ἀπὸ τὰ καφάσια... Ναὶ μὲ ντροπιάζεις ἐμπρὸς στὰ κορίτσια.. ἔτσι εἶστε σεῖς, ποὺ σπουδάζετε πολύ...

—Ἔχεις νὰ μοῦ πῆς τίποτε ἄλλο, Γατίτσα;...

—Ναὶ ναί, γιατὶ ὄχι. Καὶ ἂν κάποτε θέλεις νὰ σταθῆς σιμὰ στὴν ὀξώπορτα κάποιου κοριτσιοῦ, δέ λέγεις λόγια γλυκὰ ὅπως πρὶν μὲ τοὺς μεγάλους σου, δὲν εἶνε ἔτσι;

—Τότε σὺ τὸ πειράζεις, μέχρις ὅτου κλάψη.. καὶ ὕστερα φεύγεις....

—Ὀχά! ἴσως δὲν εἶνε ἄσχημα αὐτὰ ποὺ λές...

—Τί ἴσως; Δὲν κάνεις ἔτσι;

—Ποιός; ἐγώ;

—Ναί, σὺ κακιασμένε! Σήμερα ἤμουν στὴς Μούλιας τὴ ξέρεις! Δὲν εἶνε ἔτσι;

—Ναὶ τὴ γνωρίζω λιγάκι.

—Δὲν ξέρω γὼ λιγάκι, γιὰ πολύ... μὰ δὲν κάνεις καλά! Νᾶξερες πόσο ἔκλαψε σήμερα τὸ δυστυχισμένο κορίτσι.

—Ἔκλαψε; καὶ γιατὶ παρακαλῶ;

—Μάλιστα! Μοῦ εἶπε πὼς κάποια μέρα τὴν πείραξες καὶ τὴ γλυκοκύτταξες. Ἔτσι εἶνε;

—Μάλιστα....

—Καὶ τῆς εἶπες πὼς εἶνε ὄμορφη, καὶ πὼς τὴν ἀγαπᾶς καί.... δὲν ξέρω τί ἄλλο ἀκόμα...

—Ὤ! Ὤ! κύτταζε πράγματα! Δὲν ἔπρεπε καθόλου νὰ σοῦ τὰ πῆ: Δὲν ἔκαμε καλά.

—Καὶ σὲ ποίαν ἄλλη νὰ τὰ εἰπῆ καὶ ὄχι σὲ μένα;..

Αὐτὴ πάντα ἀνεστέναζε ἅμα ἔλεγε γιὰ ὀνομά σου καί... πάντα ἔλεγε: ὁ Σελὶμ μ' ἐντρόπιασε... μέ... μέ... ἔπιασε... γιά... μικρή· καὶ ἔκλαιε.

—Καὶ γιατὶ ἀδεφοῦλα μου;....

—Ναί· ναί... ναί, ἀδελφούλη μου... γιατὶ σοῦ φαίνεται παράξενο;

—Καὶ πολὺ μάλιστα!

—Μοῦ εἶπε ἀκόμα πὼς ἐπῆγε στὸ δωμάτιό της πολὺ ἐνωρίς· αὐτὴ ἔκλαιε ὅλη τὴ νύχτα. Καὶ μόλις τὴν αὐγὴ κοιμήθηκε.

—Μὰ αὐτὸ εἶνε πολύ:

—Καὶ αὐτὰ μοῦ τὰ εἶπε ἐμπιστευτικὰ κ' ἐκλάψαμε μαζὺ κ' ἡ δυό μας.

—Ὤ! Ἀδελφούλα μου καὶ σύ; Τῆς εἶπα τρυφερά, καὶ τὴ χάδεψα:

—Καὶ γιατὶ ὄχι;.. Δὲν ξέρεις τί καλὸ κορίτσι ποὺ εἶνε, τί εὐχάριστο στὴ συντροφιά!..

II

Ἔτσι νόμισα πὼς τὴν καθησύχασα: ἀπὸ τὸ πλαγινὸ δωμάτιο ὅμως ἄκουσα βαθειὰ ἀνασενάγματα τῆς ἀδελφούλας μου..

—Θὰ κοιμᾶται, ἐσκέφθηκα, καὶ γρήγορα, σηκώθηκα ἀπὸ τὸ κρεββάτι, ντύθηκα καὶ ἐβγῆκα ἔξω.

—Μαγνητικὴ νύχτα: Τὸ φεγγάρι ἔλαμπε σὰν ἡμέρα. Τὸ στῆθος μου ποὺ μόλις ἡσύχασε, ἄρχισε πάλι νὰ τραράσσεται ἀπὸ τὰ λόγια τῆς ἀδελφῆς μου.

—Γιὰ κύτταζε, εἶπα μέσα μου, αὐτὴ τὴ μικρή. Μούλια: Καὶ ἡ καρδιὰ μου ἄρχισε νὰ χτυπᾶ..

Ἡ Μούλια ἔκλαιε: Μοῦ εἶπε ἡ Χάνκω. Καὶ γιατὶ νὰ κλαίη: Ἐσκέφθηκα: Γιατὶ τὴν πείραξα; Ὤ! δὲν εἶνε αὐτό... Μοῦ ἀπάντησε ἡ καρδια μου γιατὶ ἄρχισε νὰ χτυπᾶ πιὸ δυνατὰ ἀκόμα, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ σπάση... Σὲ ἀγαπᾶ δυστυχισμένη καὶ αὐτὴ δὲν ξέρει, δὲν θέλει νὰ τὸ ξέρη.... καὶ ἡ καρδιά μου χτυποῦσε περισσότερο ἀκόμα.

Σιγὰ σιγά, βγῆκα ἀπὸ τὸν κῆπό μας: Δυὸ τρεῖς φορὲς ἠθέλησα νὰ γυρίσω πίσω: Εἶνε ἀργά, ἐσκέφθηκα, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ θέλω προχωροῦσα... Ἔφθασα εἰς τὸ σπίτι της. Μεγάλο σπίτι, ψηλό, μεγαλείτερο ἀπ' ὅλα τὰ γειτονικὰ σπίτια. Μάλιστα: ὁ Σουλεϋμὰν Ἀγᾶς ἦτο πολὺ πλούσιος, ἀλλά... κακὸς ἄνθρωπος ἀκόμα καὶ ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου, δὲν τὸν ἐχῶνευεν ὅπως θυμήθηκα.... Ἀλλὰ τί πειράζει; Τόσο τὸ καλλίτερο, μοῦ ἦλθε ἡ ἰδέα νὰ χτυπήσω τὸν ἐχθρο μου κατάστηθα. Πλησίασα τὸ σπίτι, ἀφουγκράστηκα, ἡσυχία! Ἐμπῆκα μέσα στὸν κῆπο γεμάτο ἀπὸ δαμασκηνιές, καὶ κύτταξα καλὰ τὸ παράθυρο.... ἦταν φωτισμένο.... πλησιάζω....

—Μούλια.

Λεπτὴ κουρτίνα ἐτραβήχθηκε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ ἕνα ὄμορφο κεφαλάκι ἐφάνηκε.

—Ποιὸς εἶνε; εἶπε σιγά, σιγά:

—Ἐγὼ ὁ Σελίμ.

—Εἶσαι σὺ Σελίμ; εἶπεν αὐτὴ μὲ χαρά...

—Ἐγὼ εἶμαι ἀγαπημένη μου: ἔλα σιμά μου...

—Ὄχι. Σελίμ... φοβοῦμαι.

—Μὴ φοβᾶσαι, πλησίασε...

Ὕστερα ἀπὸ λίγα λεπτά, ἦτο σιμά μου... Μοῦ ἔπιασε τὰ χέρια, καὶ τὰ χείλη μας ἐπλησίασαν... ἀρκετὴ ὥρα μείναμε ἔτσι ἀγκαλιασμένοι. Ἐκύτταξα τὸ προσωπάκι της, καὶ χάδεψα τὰ ὡραῖα μεταξένια μαλλιά της.

—Πόσο σ' ἐπερίμενα Σελίμ—μοῦ εἶπε—Καὶ ἔλεγα μήπως δὲν μ' ἀγαπᾶς... ἀλλὰ ἡ καρδιά μου δὲν ἔλεγε τὸ ἴδιο.

—Ἔχεις δίκηο: τῆς εἶπα καὶ τὴν ἔσφιξα θερμὰ μέσα στὴν ἀγκαλιά μου.

Ἀρκετὴ ὥρα σιωπήσαμε. γιατὶ δὲν θέλαμε νὰ χαλάσωμε τὴν εὐτυχία μας. Ἔξαφνα ἡ Μούλια μ' ἔσφιξε σφιχτότερα καὶ μοῦ εἶπε:

—Σελίμ!

—Τί θέλεις ἀγάπη μου;

—Σήμερα ἦρθε ὁ πατέρας ἀπὸ τὸ Βοκαβούτς... καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ ὡμίλησε στὴ μητέρα γιὰ μένα...

—Γιὰ τί πρᾶγμα, χρυσό μου;

—Θέλει νὰ μὲ πανδρέψη...

—Τί; Ἐφώναζα ἐγὼ καὶ μὲ τὰ δυὸ μου χέρια τῆς ἔπιασα τὸ κεφάλι, τὴν κύτταξα στὰ μάτια γιὰ νὰ ἰδῶ ἂν μοῦ λέγη ἀλήθεια.

—Ἀλήθεια, μοῦ εἶπε καὶ ἄρχισε νὰ κλαίη.

—Μούλια ἀκουσέ με: Μ' ἀγαπᾶς;

—Ὤ! ἀνεστέναζε καὶ ἔκλαιε περισσότερο.

—Μὴν κλαῖς, ἄκουσε:

—Τί ἀγάπη μου;

—Πᾶμε...

—Ποῦ.

—Στὸ σπίτι μου, στὴ μητέρα καὶ στὴ Χάνκω..

—Σελίμ: Ἀνεστέναζε. Ἀλλὰ ὁ πατέρας... τί θὰ πῆ... καὶ ἡ μητέρα....

—Τότε δὲν μ' ἀγαπᾶς: καὶ γύρεψα νὰ φύγω.

—Σελίμ, ἐφώναζεν ἡ Μούλια, καὶ μ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χέρια..

Ὅταν ἔφθασα σπίτι μου κρατοῦσα στὰ χέρια μου τὴ μικρὴ Μούλια, ποὺ ἔτρεμε σὰν τὸ φύλλο, ἐμβήκαμε μέσα, ἐχτύπησα τὴν πόρτα τῆς μητέρας.

—Ποιὸς εἶνε, εἶπεν ἡ μητέρα μου ποὺ ἦταν πλαγιασμένη.

—Ἐγὼ μητεροῦλα... ὁ Σελίμ, ἀποκρίθηκα χαρούμενος.

—Τί ἔπαθες; μήπως ἀρρώστησες; ἠρώτησε ἡ μητέρα ἀνήσυχη καὶ ἄνοιξε τὴν πόρτα τοῦ δωματίου της.

—Ἔχεις δίκηο, μητέρα, τῆς εἶπα· ἀρρώστησα καὶ φέρνω τὸ γιατρό.

Ἐπῆρα ἀπὸ τὸ χέρι τὴ Μούλια καὶ τὴν ἔφερα σιμὰ στὴ μητέρα μου.

—Ἡ Μούλια! Ἐφώναξε, μ' ἔκπληξη ἡ μητέρα.

Ἡ Μούλια ἔσκυψε κι' ἐφίλησε τὸ χέρι τῆς μητέρας, κι' ἡ μητέρα τὴν ἀγκάλιασε··· κι' ἡ δυὸ ἄρχισαν νὰ κλαίουν.

Ἔτσι παντρέφτηκα καὶ ἤμουνα ἀκόμη φοιτητὴς καὶ ἡ αἰτία τῆς παντρειᾶς μου ἦταν ἡ ἀδελφή μου Χάνκω.

III

Στεκόμουνα στὴ μέση τοῦ δωματίου μου, κι' ἐστρεφογύριζα τὸ γράμμα τῆς Χάνκως μέσα στὰ χέρια μου. Τὰ γράμματα ἐπηδοῦσαν μπροστά μου, σὰν ζωντανά, καὶ στὸ μυαλό μου ἤρχοντο ἰδέες ποὺ μ' ἔκαναν νὰ τρελλαθῶ.

Ἡ Μούλια.... τὸ παιδί.... ἄρρωστη... βαρειά... πολὺ βαρειά... αὐτὰ ἔβγαζα ἀπὸ τὸ γράμμα τῆς Χάνκως.

Ἀμέσως ἑτοιμάστηκα νὰ ἐπιστρέψω.

Μόλις πρόλαβα τὸ τελευταῖο τραῖνο γιὰ τὸ Σέμενριγκ τὴ νύχτα.

Δὲν μπόρεσα νὰ κλείσω μάτι καθόλου.

Τὸ γράμμα, ἡ κακὴ εἴδηση μοῦ ἐστριφογύριζε μέσα στὸ κεφάλι. Φτάσαμε στὸ Γράτζ: Ἄρχισε νὰ πέφτη βροχή, καὶ νὰ φυσᾷ δυνατὸς ἀγέρας.

Σ' ἕνα μικρὸ σταθμὸ μπῆκαν μέσα στὸ βαγόνι μου δύο κυρίες.

Εἶνε μητέρα καὶ κόρη, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου καὶ ἐκύταζα τὴ νέα, τῆς ὁποίας τὰ μάγουλα ἦσαν πολὺ ὠχρὰ κι' ἀδύνατα. Ἄρρωστη θὰ εἶνε ἡ δυστυχισμένη, ἐσκέφθηκα καὶ ἡ σκέψη μου ἔτρεξε πρὸς τὴ Μούλια, ἡ ὁποία ἴσως ὑποφέρει τὰ ἴδια καὶ εἶνε ξαπλωμένη στὸ κρεββάτι της, καὶ μὲ περιμένει..

Ἔσφιξα τὰ δόντια γιὰ νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἕτοιμα νὰ χυθοῦν, ἐντράπηκα τὶς γυναῖκες ποὺ ἦσαν μπροστά... Ὤ! ἂν ἤμουνα

(1) Νισὰν μάρμαρο ὄρυο ἐπάνω σὲ τάφο Μουσαλμανικό.

μόνος θὰ ἔκλαιγα πολὺ πολὺ γιὰ νὰ ἀνακουρίσω τὴ ψυχή μου.

Ἡ μεγαλείτερη κυρία, ἔκανε μεγάλες περιποιήσεις στὴν ἄρρωστη, ὡς μητέρα, ἐκύτταζε καὶ τὸ παραμικρὸ σημεῖο, καὶ τὴν παραμικρὰ κίνηση. Ἀλλὰ ἐπάνω στὰ τρυπημένα ἀπὸ τὴν ἀδυναμία μάγουλα, ἦταν τυπωμένη ἡ ζωγραφιὰ τοῦ θανάτου... Ἡ μικρή της ἀναπνοή, ἔδειχνε πὼς τὸ στῆθος της ἦταν κατεστραμμένο, καὶ ἴσως στὸ σπίτι της νὰ τὴν ἐπερίμεναν ἀγαπητὰ πρόσωπα.

—Ὁ κύριος ταξειδεύει γιὰ τὴ Βοσνία; Μὲ ἠρώτησε ἡ μεγαλείτερη κυρία, πραγματικῶς γιὰ νὰ λύση τὴ σιωπή, ἡ ὁποία μᾶς ἐκράτει ὅλους

Μάλιστα στὴ Βοσνία, στὴ πατρίδα μου, κυρία, ἀπήντησε σιγὰ. Ἔλαβα γράμμα πὼς ἡ γυναίκα μου εἶνε πολὺ ἄρρωστη καὶ τρέχω...

—Ἄ! Εἶστε παντεμμένος; Τόσον νέος! Εἶπε μὲ θαυμασμό.

—Ἕνα χρόνο τώρα, κυρία. Μόλις ἐτελείωνα τὰς σπουδάς μου τῆς νομικῆς...

—Ἔτσι; Καὶ ἡμεῖς ταξειδεύουμε στὴ πατρίδα... Ἡ κορη μου ἦτο στὸ Γράτς, σ' ἕνα χωριὸ γιὰ νὰ γίνη καλά.

Τὸ βαγόνι κουνοῦσε πάνω στὶς ὑγρὲς γραμμές, ἡ βροχὴ ἔπεφτε περισσότερο κι' ὁ ἄνεμος χτυποῦσε τὰ παράθυρα μὲ τὶς χονδρὲς σταλαγματιὲς τῆς βροχῆς.

Στὸ Τσέλγιε ἐβγῆκαν ἡ ταξειδιώτισσες. Ἐκύτταζα ἅμα ἐβγῆκαν, στὸ δρόμο τοὺς ἐπερίμεναν μιὰ νέα κι' ἕνας νέος. Ὤ! Πόσο ἀγκαλιαστῆκαν. Ἐκύτταξα τὸ πρόσωπον τοῦ νέου αὐτοῦ. Μοῦ ἐφάνη. πὼς ἐπάνω του ἦτο τυπωμένη μυστικὴ λύπη... Σίγουρα θὰ ἐξέσχισε τὴν καρδιά του, ἡ λυπηρὰ ὄψη τῆς ἄρρωστης.

Ὕστερα ἀπὸ λίγο ἔμεινα μόνος, κι' ἡ σκέψεις μου ἐστενοχώρουν τὸ κεφάλι μου. Τὸ τραῖνο ἐκινεῖτο σιγανὰ ἀπὸ τὰ παράθυρα ἐφαίνοντο δένδρα, κάμποι ἀπὸ στάχια, καὶ σταθμοὶ ἀπὸ ἀρκετὸ κοσμο... Αὐτὰ δὲν μὲ ἐνδιέφερον καθόλου, μὲ ἐστενοχωροῦσαν μάλιστα... πότε θὰ φθάσω σπίτι μου... θεέ μου.

Τέλος, τὴ δεύτερη μέρα, ἐφθάσαμε στὸ σταθμό. Ἀκομη δὲν εἶχε ξημερώση. Ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ σοκάκια ἔτρεξα στὸ σπίτι μου, μὲ τὰ στήθια γεμάτα στενοχώρια.. Σὲ λίγο ἔστριψα τὴ γωνιά.. Κοί ἰδοὺ ἐγὼ μπροστὰ στὸ πατρικό μου σπίτι... Ὅλα τὰ παράθυρα φωτισμένα, ἄκουσα κλάμματα μικροῦ παιδιοῦ... Ἐπάνω στὴ σκάλα μ' ἐπερίμενε ἡ μητέρα μου μὲ τὴ λάμπα στὸ χέρι... Ἐκύτταζα τὸ λυπημένο πρόσωπό της.

—Ἡ Μούλια; Ἐφώναξα καὶ στάθηκα μπροστά της. Αὐτὴ ἄφησε τὴ λάμπα κάτω, κι' ἄνοιξε τὰ χέρια... Τὴν ἀγκάλιασα... ἔκλαιε...

—Μητέρα! Ἐφώναξα καὶ τῆς ἐσήκωσα τὸ κεφάλι. Τὰ χείλια της δὲν ὡμίλοιν, μόνον ἐκινοῦντο ἀπὸ σπασμούς... Ὤ! Καλλίτερα νὰ εἶχα πεθανη!.. Σιγά, σιγὰ τὴν ὡδήγησα στὴν πόρτα τοῦ δωματίου καὶ ἐσταμάτησα.

—Ἐδὼ θὰ εἶνε, ἐδὼ πρέπει νὰ εἶνε· εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου... ἀλλὰ ποὺ εἶνε... γιατὶ δὲν φαίνεται; Ἔσπρωξα τὴ πόρτα μὲ τὸ πόδι, μπροστά μου ἐφάνηκε σκοτάδι. ἀπελπισιά, σιωπή....

—Ποῦ εἶνε ποῦ; Ἠρώτησα τὴ μητέρα, ἐνῷ αὐτὴ ἔκλαιε τώρα κι' ἐχτύπα τὰ στήθια της.

—Ἀνοίγω τὴν πορτα τοῦ δωματίου... Ἡ Χαντσίτσα νανουρίζει μικρὸ παιδάκι νεογεννημένο καὶ μὲ κυττάζει

—Ποῦ εἶνε; Ἐρωτῶ πάλι καὶ αἰσθάνομαι πὼς ἡ φωνή μου κείνη χανεται στὰ χείλη μου...

Ἡ Χαντσίτσα κλαίει καὶ γυρίζει μὲ τὸ παιδάκι στὴν ἀγκαλιά της μέσα στὸ δωμάτιο... Ὦ θεέμου..

Τὰ ἡννόησα ὅλα... Ἡ Μούλια μου ἀπέθανε... δὲν ὑπάρχει πλέον. . τὴν ἐσήκωσαν χθὲς βράδυ καὶ τὴν ἔθαψαν μέσα στὸ μεγάλο τάφο ὁ ὁποῖος φαίνεται ἀπὸ το παράθυρό μου... Καὶ στὴ θέση της μοῦ ἄφηκε γιὰ ἐνθύμησι τὴ μικρά της Μουλίτσα... Θεέ μου θεέ μου γιατὶ εἶσαι τόσον σκληρός!

Ἡ μητέρα ἐπετρεψε νὰ θάψουν, τὴ Μούλια μέσα στὸν κῆπο μας. Τῆς ἐβάλαμε μεγάλο ἄσπρο νισάν, καὶ ἐπειδὴ ὁ τάφος φαίνεται ἀπὸ τὸ παράθυρό μου ἅμα τὸ φεγγάρι λάμπει, παίρνω τὴ μικρὴ στὰ χέρια καὶ τῆς δείχνω τὸ μεγάλο μάρμαρο μέσα στὸν κῆπο.

—Ἐκεῖ εἶνε ἡ μητέρα, Μουλίτσα, καὶ κλαίω, κλαίω πάντα.

Μεταφραστὴς **ΣΩΤ. Ι. ΦΩΚΟΣ**

DE PROFUNDIS

Ἀπόλλωνα! Ψηλὰ τὴν σκάλα χωρὶς ἄκρη
τῶν Ὀλύμπων μοῦ δείχνεις, καὶ τὴν ἱερὴ
τὴν ἄφταστη σου λύρα. Μὰ τὰ δάχτυλά μου
ὠϊμένα! Δὲν μποροῦν νὰ φτάσουν ὡς ἐκεῖ.

Κ' ὅλο καὶ προσπαθῶ τ' ἀσύλληπτα νὰ φτάσω
κι' ὅ,τι ἄϋλο τοῦ νοητοῦ ξεφεύγει τοὺς στενοὺς
κύκλους κι' ἀνέγγιχτο, καὶ στὸ ναὸ τοῦ ὁραίου
προσκυνητὴς νὰ μπῶ, κι' ὁποῦ δὲ φτάνει ὁ νοῦς.

Μὰ δὲν μπορῶ. Τ' ἁρπάγια ποὺ κρατᾶν με σπάνε
ν' ἀνοίξουν τῆς ψυχῆς μου διάπλατα φτερὰ
τὰ πλάτια νὰ ὑψωθῇ τῆς Ἀπεραντοσύνης
καὶ νὰ λουστῇ στὸ θεῖο φῶς σου, κεῖ ψηλά.

Γ. ΘΕΜΕΛΗΣ

Ἡ μουσικὴ δὲν ἐκφράζει ποτὲ τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς τὴν μυχίαν οὐσίαν, τὸ αὐτοὸν παντὸς φαινομένου, δηλ. αὐτὴν τὴν θέλησιν. Τοιουτοτρόπως δὲν ἐκφράζει τὴν δεῖνα εἰδικὴν, ἢ ὡρισμένην χαράν, τὰς δεῖνα, ἢ δεῖνα λύπας, τὴν δεῖνα ὀδύνην, τὴν δεῖνα παραφοράν, τὴν δεῖνα εὐχαρίστησιν, τὴν δεῖνα πνευματικὴν γαλήνην, ἀλλ αὐτὴν τὴν χαράν, τὴν λύπην, τὴν ὀδύνην, τὸν τρόμον, τὰς παραφοράς, τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν πνευματικὴν γαλήνην· μόνον τὴν ἀφηρημένην καὶ γενικὴν οὐσίαν αὐτῶν ἐκφράζει ἔξω κάθε ἀφορμῆς, καὶ κάθε περιστάσεως. Καὶ ἐν τούτοις μὲ ὅλην αὐτὴν τὴν ἀφηρημένην αἰθεριότητα ἠμποροῦμεν νὰ τὴν ἐννοοῦμεν τελείως.

ARTHUR SCHOPENHAUER

ΣΑΝ ΟΝΕΙΡΟ... ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ!..

Ψιχαλίζει ἀργά...

Ἡ πρῶτες χονδρὲς σταλλαγματιὲς μετροῦν τὴ ράθυμη ζωή μας καὶ τὰ φύλλα τῶν δέντων ποῦ σειοῦνται σὰν σεῖστρα ξωτικὰ λιγώνουν τὶς ραγισμένες ψυχές... Λιγοθυμοῦν τὰ φύλλα ἀπ' τὴν ὁρμὴ τοῦ κρύου ἀγέρα ποὺ χορεύει ἀνάμεσα τους, χορὸ φρικιαστικὸ καὶ πέφτουν τὰ φύλλα στὴ γῆ ἀπ' τὴ ζάλη τοῦ χοροῦ.. Νύχτα παγερή, τὰ σύγνεφα γοργὰ καὶ τὸ φεγγάρι πῶχει χάσει τὴ λάμψη του τὴν πρώτη ἀσημώνει ποῦ καὶ ποῦ—σὰν σάβανο—τὰ κίτρινα φύλλα!. .

Ἀπ' τὴ βεράντα στενάζει τὸ πιάνο καὶ τὰ βιολιὰ παραφρονοῦν στὴ 2η ραψῳδία τοῦ Λίστ. Κι' εἶναι-λές-τὸ πένθιμο ἐμβατήριο γιὰ τὴ Φύση ποὺ γερνάει καὶ τρικλίζοντας τραβάει τὸν Μοιραῖο της Δρόμο... Μιὰ μουσικὴ ἀπὸ λυγμοὺς γιομάτη, ποὺ μοῦ θυμίζει κάποια καλοκαιρινὰ ξενύχτια, μὲ τὴν ψυχὴ γιομάτη ἀπὸ ἔκσταση, στὴν ἀνατένιση τῶν ἄστρων ποῦ τρεμόσβυναν, ὅταν κάποια δάχτυλα στὰ κόκκαλα τοῦ πιάνου δέσμευαν τὴν ὑπέρτατη ἁρμονία καὶ τὴν ξέχυναν στὸν ἔρημο δρόμο μέσ' τῆς νύχτας τὴ σιωπή!. Ὤ!. τὸ παραδείσιο μεθῦσι ἐκείνης τῆς ἀσυγκράτητης εὐδαιμονίας!..

Ὁρμᾶ ἡ Ψυχὴ γιὰ ν' ἀγκαλιάση τὸν Ἥλιο.... Κι' ἡ φλόγα τοῦ Ἥλιου καίει τὶς ρόδινες ἶνες τῆς ψυχῆς κι' ἡ ψυχὴ πέφτει στὸν ὑπέρτατο χαμὸ τῆς Κολάσεως, ἐδῶ στὴν ἀκαταμέτρητη ἄβυσσο τῶν Παθῶν ποὺ στροβιλίζονται οἱ Δίκαιοι μὲ τοὺς Ἁμαρτωλούς.. Καὶ τὰ ρόδα μένουν κρυμμένα στοὺς ροδῶνες κι' οἱ μενεξέδες, τὰ σεμνὰ λουλούδια τῆς θλίψεως, τρέμουν σὰν χρυσωμένα στάχυα στὶς λεπτὲς πνοὲς τῆς Αὐγῆς...

Καὶ τώρα τὰ Στοιχεῖα κηδεύουν τὴ Φύση.. Καὶ στὴ Ζωή, σ' αὐτὴ τὴ Ζωὴ ποὺ μᾶς φανερώνεται μεγάλη, ἀσύγκριτη, φανταχτερὴ καὶ γλυκειά, γιὰ νὰ γίνη μιὰ εἰδυλλιακὴ τραγωδία, ἕνας τέτοιος θάνατος ταιριάζει... Κι' ἕνας τέτοιος θάνατος ποὺ ἐπάνω του νὰ ὁλοφύρωνται ἡ Ψυχὲς κι' οἱ Ἔρωτες, τάφος φορτωμένος ἀπ' τὰ εὐωδιασμένα τριατάφυλλα τῆς Ἀγάπης... Σὰν ἄνεμος κι' ἡ εὐτυχία ποὺ στροβιλίζει τὰ πάντα, τὸν νοῦν καὶ τοὺς λογισμούς μας, σὰν ἄνεμος χύνεται παντοῦ στὸ εἶναι μας, γιὰ νὰ μὴ μείνει σὲ λίγο παρὰ ἡ μακρυσμένη βοή!.. Μιὰ λαμπάδα γλυκειά, πονετικιὰ καὶ παρήγορη φωτίζει τὴ διαδρομὴ τῆς Νειότης μας τῆς ὡραίας, ἕνα διαβατικὸ ἀστέρι ποὺ χαράσσει μιὰ φωτεινὴ τροχιὰ στὸν ὁρίζοντα τῆς Ζωῆς γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ χάνεται γιὰ πάντα... καὶ σβύνει γιὰ πάντα...

Καλὴ κι' ἀγνή μου φίλη!... Τὴν θυμᾶσαι τώρα στὴ χειμωνιά, τὴν ζωὴ τὴν καλὴ ποὺ περάσαμε πρίν;.. Ὅμως-τὸ ξέρω πὼς-τὰ χείλη Σου τὰ σφραγίζει ἡ σφραγίδα τῆς τραγικώτερης σιωπῆς... Κυττάζω τὸ φεγγάρι ποὺ παγωμένο στέκει ἀπάνωθέ μου καὶ θαρρῶ πὼς τὸ βλέπω σὰν τὶς ὧρες ποὺ τὰ βιολιὰ κάτ' ἀπ' τὰ πιράθυρά Σου-τοῦ περασμένου καλοκαιριοῦ-Σὲ νανούριζαν διακριτικά. Ἄχ! ναί! Ἡ Nella Via!

Ὅμως λησμόνησε τὰ παληά!.. Ἕνα ὄνειρο ἦταν ὅλα.... ἕνα ψέμμα... καὶ τίποτε πειό... Χθὲς ἦταν τὸ φθινόπωρο, τωρα θὰ ρθῆ κι' ἡ χειμωνιά... Κι' ἄν Σ' ἀρέση τὸ παρελθόν, τὴν κάθε ἀνάμνηση κλεῖσε την σὰν παραμῦθι στὶς ἀτελεύτητες νύχτες τῆς ζωῆς Σου.. Μὴ δὲν πέρασε μιὰ γιὰ πάντα ἡ Ἄνοιξη τῆς ζωῆς; Καὶ τὸ παραμῦθι αὐτὸ ποτὲ μὴν τὸ πιστέψης πὼς ἦταν κάποτε ἀληθινό. Κάλλιο νὰ ζῇ κανεὶς στὴν πλάνη...

Χθὲς ἦταν τὸ φθινόπωρο, τώρα θ'ἀρθῆ κι' ἡ χειμωνιά!.. Ἄχ! ναί, τῆς Ζωῆς!.. Κι' ὅταν μαραθοῦν τὰ φύλλα τὰν δέντρων καὶ Σὺ θὰ πάψεις νᾶσαι πιὰ νέα, κι' ὅταν θὰ πέσουν τὰ φύλλα κι' ἀσπρίσουν τὰ μαλλιά Σου, στὶς ἀσέληνες αὐτὲς νύχτες τῆς ζωῆς, ὅταν τὰ ρόδα Σου δὲν θ' ἀνθίζουν πιὰ καὶ τὸ τωρινό, τὸ διάφανο γέλοιο Σου θᾶναι βραχνὸ καὶ βιασμένο, ὤ! τότε στρέφε τὰ ὡραῖα Σου μάτια στοὺς περασμένους καλούς μας καιροὺς τῆς τῆς Ἀγάπης καὶ γιὰ λίγες στιγμὲς βασάνιζε τὸν ἑαυτό Σου σὲ μιὰ μακρυὰ σκέψη, σὲ μιὰν ἀνάμνηση, ἀφοῦ δὲν θὰ μείνει ἄλλο ἀπὸ μιὰν ἀνάμνηση!.. Σὰν ὄνειρο...σὰν παραμῦθι!..

....Ἡ ψιχάλες πέφτουν σὰν δάκρυα χονδρὰ στὰ τζάμια.. Καὶ τὰ φύλλα πέφτουν.. Τὸ πιάνο στενάζει καὶ τὰ βιολιὰ παραφρονοῦν... Κι' εἶναι-μοῦ φαίνεται-ἡ μουσικὴ αὐτὴ μιὰ λυπητερὴ συμφωνία κάποιας ὑπερκόσμιας Ἅρπας ποὺ τὴν κρούουν τῶν Πνευμάτων τ' ἀέρινα δάχτυλα, γιὰ μιὰ Μοιραία Τελετουργία!.. Τὸ θυμᾶσαι πότε ἄρχισε; Ὅταν μιὰ νύχτα βροχερὴ σὲ μιὰ παράμερη μισόφωτη γωνιὰ τῆς ἀνθοστόλιστης σάλας μέσ' τοὺς ἤχους τῆς μουσικῆς, τρυφερὰ μοῦδωσες γιὰ πρώτη φορὰ τὸ χέρι!...

Τώρα ὅλα πέρασαν.. Καὶ μόνο τὸ φτωχὸ παραμῦθι θὰ μείνη.. Ὅμως τὸ παραμῦθι αὐτὸ μὴν τὸ πιστέψης ποτέ-δὲν πρέπει νὰ τὸ πιστέψης!- Ὅπως κι' ἐγὼ δὲν θὰ τὸ πιστέψω κι' ἄς μοῦλεγες σὰν τὴν μετανοοῦσα Μαγδαληνὴ στὸν ὡχρὸ Γαλιλαῖο: Πάρε με! Φίλα με!... Ὁ δρόμος τῆς ζωῆς εἶναι ὡραῖος... Καὶ θὰ λύσεις Ἐσὺ τὰ μαλλιά μου γιὰ νὰ τὰ κάμεις εὐωδιασμένο Σου προσκέφαλο!...

(Ἀθήνα 1920) **ΝΙΚΟΣ ΚΙΡΑΝΗΣ**

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΤΕΛΛ

Shiller

Μονόλογος

Τέταρτη πράξη. Σκηνὴ τρίτη.

Μέσ' ἀπ' αὐτὴ τὴ σούδα πρέπει νἄρθῃ,
δρόμος ἄλλος κανεὶς δὲν πάει στὸ Kussnacht.
Τέλος θὰ δώσω ἐδῶ, καλὴ εἶνε ἡ ὥρα.
Ἡ σαμπουκιὰ μὲ κρύβει ἀπ' τὴ ματιά του.
Θὲ νὰ σὲ φτάσῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ σαΐτα
Καὶ θὲ νὰ πάψεις πιὰ κατατρεχτή.
Λεῖψε καὶ μὲ τὰ Οὐράνια λογαριάσου
Ἡ ὥρα σου εἶνε τύραννε φτασμένη.

Ἀθῶα ζοῦσα κι' ἥσυχα. Ἡ ριξιά,
Γιὰ τὰ θεριὰ μονάχα εἶταν τοῦ δάσου
Κι' ἡ κἄθε σκέψη ἀγνὴ ἀπὸ φονικό.
Σὺ μοῦδιωξες μὲ φόβους τὴν εἰρήνη
Καὶ τῆς ἀγνότατης ψυχῆς τὸ γάλα
Φαρμάκι τῶκανες ποὺ ξεμπερδεύει.
Σὺ στ' ἄγρια πιὰ μ' ἔχεις συνηθίσει.
Ὅποιος εἶχε σημάδι τὸ παιδί του
Μπορεῖ νἄχει καὶ τὴν καρδιὰ τοῦ ὀχτροῦ.

Τ' ἀνήξερα καὶ τὰ φτωχὰ παιδιά μου
Πρέπει ἀπ' τὴ λύσσα σου καὶ τὴν πιστὴ
Γυναῖκα μου νὰ σώσω. Ὅταν τὸ τόξο
Τραβοῦσα,—πὼς μοῦ ἔτρεμε τὸ χέρι—
Ὅταν μὲ τ' ἄγριο τοῦ διαβόλου κέφι
Μ' ἔσπρωχνες στὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ
Νὰ ρίξω, ὅταν ἀδύνατος κυλιόμουν
Παρακαλῶντας μπρός σου, τότ' ἐντός μου
Ἔταξα μ' ὅρκο τρομερό, ὁ Θεὸς
Τὸν ἄκουσε, τὸ πρῶτο μου σημάδι
Τῆς πρώτης μου ριξιᾶς νἄνε ἡ καρδιά σου.
Κι' ἐκείνης τῆς μαρτυρικῆς στιγμῆς
Ὁ ὅρκος ἅγιο χρέος, θὰ τὸ πληρώσω.

Σταλτὸς τοῦ βασιληᾶ κι' ἀφέντης μου εἶσαι.
Αὐτὸς ὅμως ποτὲ δὲν θἄκανε ὅτι
Ἐσύ, καὶ σ' ἔστειλε σ' αὐτὴ τὴ χώρα,
Γιὰ νὰ δικάζεις αὐστηρά, ἀλλοιῶς
Μανίζει, ὄχι ὅμως καὶ ν' ἀποτολμᾶς,
Κἄθε κακὸ μ' ἐπιθυμιὰ θανάτου.
Ὑπάρχει ἕνας Θεὸς γιὰ νὰ ἐκδικιέται.

Πόνων πικρῶν πρσξενητὴ ἔλα πέρνα.
Στολίδι μου ἀκριβὸ καὶ θησαυρέ μου
Σημάδι θὰ σοῦ στήσω, ποὺ ὡς τὰ τώρα
Στὰ παρακάλια μου τ' αὐτιὰ σφαλοῦσε.
Νὰ σοῦ σταθεῖ ἐνάντια δὲν μπορεῖ.
Καὶ σὺ χορδὴ τοῦ τόξου μου πιστή,
Ποὺ μὲ διακόνεψες στὰ χαρακόπια
Μὴ μ' ἀρνηστεῖς στὴν τρομερὴ στιγμή.

Τώρα γιὰ τελευταία φορὰ κρατήσου
Σὺ στὴ σαΐτα ποὔδωσες φτερά,
Γιὰ νὰ πεθάνει ἀπ' τὸ δικό μου χέρι,
Δὲν ἔχω δεύτερη γιὰ νὰ τοῦ στείλω.

Στὸν πάγκο τὸν πετρένιο αὐτὸν θὰ κάτσω
Ποῦνε λίγη ξεκουρασιὰ νὰ δίνει
Στὸν ταξειδιώτη—Ἀλλοῦ εἶνε τὸ χωριό του—
Περνᾶ ἀδιάφορος ἐδῶ ὁ καθένας,
Καὶ δὲν ρωτᾶ γιὰ τοῦ ἄλλου τὸν καημό.
Περνᾶ ὁ πραμματευτὴς μὲ χίλιες ἔννοιες
Καὶ ποὺ ἀγαπᾶ ὁ Χατζῆς τὰ πανηγύρια,
Ὁ μοναχὸς εὐλαβικὸς κι' ὁ κλέφτης,
Κι' ὁ μουσικὸς μὲ γέλοια, κι' ὁ ἀγωγιάτης
Μὲ τ' ἄλογο βαρύ, μακρυὰ ἀπ' τὶς χῶρες
Φτασμένος, γιατὶ κἄθε στράτα φτάνει
Στῆς γῆς τὴν ἄκρη. Πᾶνε στὴ δουλειά τους·
Τὸ φονικὸ ἀπόψε εἶν' ἡ δική μου.

Ἄλλη φορὰ σὰν ἔβγαινε ὁ πατέρας
Καὶ γύριζε ξανὰ ἦταν πανηγύρι,
Γιατὶ ποτέ του ἄδειος δὲν γυρνοῦσε
Παιδιά μου ἀγαπημένα, ὥρια λουλούδια
Ἡ σπάνια πουλιὰ ἢ παληοὺς σαλιάγγους
Θὲ νἄφερνε, ποὺ στὰ βουνὰ τοὺς βρίσκεις.
Τώρα γιὰ ἄλλο κυνήγι ἀκαρτερεῖ
Μὲ συλλογὲς θανάτου σ' ἄγριο δρόμο.
Γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ὀχτροῦ ἔστησε καρτέρι
Καὶ σεῖς πάντα στὸ πνεῦμα του παιδιά.
Καὶ σᾶς αὐτὴ τὴν ὥρα γιὰ νὰ σώσει
Ἀπὸ ἕναν τύραννον ἐκδικητή,
Γιὰ φονικὸ τεντώνει του τὸ τόξο.

Ἀκαρτερῶ γι' ἀγρίμι εὐγενικό.
Ἡ στεναχώριες δὲν μὲ ξέρουν. Μέρες
Μέσ' τοῦ χειμῶνα τὴν καρδιὰ γυρνῶντας,
Πηδοῦσα ἄφοβα πάνω στοὺς βράχους
Καὶ σκαρφαλώνοντας πάνω στὶς γλύστρες
Κρατιόμουν μὲ τὸ ἴδιο μου τὸ αἷμα,
Γιὰ κἄποις τιποτένιο φτωχοαγρίμι.
Ἀξίζει ὅμως τὸν κόπο μου ἡ καρδιὰ
Ὀχτροῦ θανάσιμου ποὺ θὰ μὲ σβύσει.

Στὸ τόξο μιὰ ζωὴ ἔχω φάει, μαζύ του
Συνήθισα καλὸ νὰ κάνω σ' ὅλους.
Τόσες φορὲς σημάδεψα στὴ μέση
Κέρδισα καὶ βραβεῖα στοὺς ἀγῶνες
Μὲ φίλους. Σήμερα ὅμως θὲ νὰ ρίξω
Τὴν πιὸ καλὴ ριξιὰ κι' ἀπ' ὅλα γύρω
Τὸ πιὸ ὄμορφο σήμερα θὰ χτυπήσω.

Μεταφρ. **Β. Σ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ**

ΧΘΕΣΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΠΡΙΝ ΑΠ' ΤΗ ΣΥΜΦΟΡΑ

Ὃν οἱ Θεοὶ φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος.
Μένανδρος

Ἕνας ξύλινος μαῦρος σταυρὸς ἔδειχνε μονο τὸ μέρος ποὺ θάψαμε τὸν ἔφεδρο ἀνθυπολοχαγό, Παναγιώτη Γιαλιτζῆ.

Τοῦ διαλέξαμε ὄμορφο μέρος καὶ ρωμαντικό, ἀνάμεσα σὲ πράσινα δέντρα καὶ σὲ θάμνους. κοντὰ στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Προυσάκ.

Ἡ πένθιμες γύρω του ἰτιὲς θὰ κλαῖνε πάντα τὸν πρόωρο θάνατο τοῦ παλλικαριοῦ ποὺ σκοτώθηκε γιὰ τὴν Πατρίδα, καὶ τὰ γαλανὰ καὶ ἥσυχα νερὰ τοῦ ποταμοῦ θὰ τοῦ θυμίζουν πάντα τὴ θάλασσα, τ' ἀκρογιάλια καὶ τὸ νησί του τὴ Μυτιλήνη.

* * *

Τὸν γνώρισα ἀπὸ φοιτητὴ ποὺ σπούδαζε δικηγόρος. Ὕστερα κάμαμε στὸν Οὐλαμὸ μαζὶ στὴ Νιγρίτα, καὶ νὰ τωρα στὴ τελευταία ἐπιστράτευση ποὺ γύρισε, ποῦχε πάει γιὰ ἀνώτερες σπουδὲς στὸ Παρίσι καὶ ὑπηρετοῦμε στὸ ἴδιο Σύνταγμα καὶ στὸν ἴδιο Λόχο. Πάντα ὁ ἴδιος. Ἰδεολόγος μὲ τὴν ὄμορφη ἐκείνη καὶ γλυκειὰ φυσιογνωμία, μὲ καρδιὰ μεγάλη. μὲ πόθους, μὲ ἰδανικά. Μέναμε στὴ Σμύρνη ἀκόμα καὶ τὴν παραμονὴ ποὺ θὰ φεύγαμε γιὰ τὸ Μέτωπο, μὲ πῆρε μαζί του, γιὰ νὰ περάσουμε λίγη ὥρα σὲ κἄποιο γνωστό του σπίτι.

Μιὰ κυρία ἡλικιωμένη μὲ τὸν ἄνδρα της, ἡ μονάκριβη κόρη τούς ἡ Τέλλα, καὶ ἕνας δημοσιογράφος μὲ τὴν κυρία ἀπετέλεσαν τὴ συντροφιά μας, σ' ἕνα μικρὸ καὶ κομψὸ σαλονάκι.

Ἀφορμὴ σὲ συζήτηση ἔδωκε μιὰ εἰκόνα: ἡ σονάτα τοῦ Κρόϊτζερ, κρεμασμένη δίπλα σὲ μιὰν ἄλλη θαλασσογραφία—ἔτυχε νὰ ἔχουν ὅλοι διαβάσει τὴν ἴδια σονάτα κι' ὡς μυθιστόρημα—καὶ ἦλθε λόγος στον ἔρωτα καὶ τὸ γάμο, στοὺς συγγραφεῖς καὶ τὰ βιβλία.

Ἡ Τέλλα σεμνα, μὰ σὰν φιλόλογος σωστὴ παρηκολούθησε τὴ συζήτηση, κι' ἔδειξε ὅλη τὴ χάρη τῆς ὄμορφης κἀὶ μορφωμένης γυναίκας. Μὰ σὰν μιλοῦσε πρὸς τὸ φίλο μου γίνονταν κι' οἱ διὸ σὰν πιὸ ὄμορφοι, πιὸ συμπαθητικοί, τοὺς περιέβαλλε κἄτι σὰν αἴγλη τότε·—καὶ μοναχὰ ὅποιος ἀγαπάει ὀμορφαίνει ὅταν μιλεῖ.—

Στὸ τέλος ἡ Τέλλα ἔπαιξε στὸ πιάνο δὲν ξέρω ἄν τὴν ἴδια σονάτα, ἢ ἄλλο κομμάτι, καὶ φύγαμε.

* * *

Στὸ δρόμο ὁ Τάκης μοῦπε τὴν ἱστορία: «Τὴν ἀγαποῦσε τὴ Τέλλα καὶ θὰ τὴν ἔπερνε τὸ δίχως ἄλλο, γιατὶ καὶ κείνη τὸν ἀγαποῦσε πιὸ πολὺ ἀκόμα. Τὴν πρωτογνώρισε στὴν Ἀθήνα. Στὸ ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο, ἕνα ἀπόγευμα τοῦ τὴ συνέστησε κἄποια γνωστή του, καὶ τὴν ἄκουσε γιὰ πρώτη τότε φορὰ νὰ μιλεῖ γιὰ τὴν Τέχνη, καὶ νὰ λέῃ τὸ θαυμασμό της γιὰ τὸ ἄγαλμα τῆς Μαινάδος ποὔναι ξαπλωμένη στὸ βράχο, ἐκεῖ στὴν ἀριστερὰ αἴθουσα, καὶ ὕστερα γιὰ τὰ ἀνάγλυφα τοῦ Κεραμεικοῦ ποὔνε στὸ βάθος.

Ἤταν γι' αὐτή, ἔλεγε, τὸ Μουσεῖο ἕνα νεκροταφεῖο ἀπέραντο, ποὺ κλείνει μέσα του ὅλη τὴ δόξα τῆς Ἑλλάδος, ἀπ' τὴ λίθινη ἐποχή, ὡς τὰ ὕστερα τὰ χρόνια.

Κορίτσι καὶ νὰ μιλάει ἔτσι καὶ γιὰ τέτοια!! τὸν μάγεψε, τὸν ξετρέλλανε! Ἤξερε ἀπαγγελία καὶ μουσικὴ καὶ παρακολουθοῦσε νεωτερη φιλολογία. Ἔ, πὼς νὰ μὴν τὴν ἀγαπᾶ; Ἤταν γι' αὐτὸν ἡ Μοῦσα ὁλόκληρη, ἦταν ἡ Ποίηση.

Καὶ ἄκουα τὸν φίλο μου, νὰ λέῃ γιὰ τὴ Τέχνη καὶ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν δόξα, ὡς που φθάσαμε στὴ Πούντα ποὺ ἦταν ὁ καταυλισμὸς καὶ κοιμηθήκαμε στὶς σκηνὲς κοντὰ στὸ Λοχο μας.

* * *

Καὶ τὸ πρωί, ἕνα συγνεφιασμένο πρωί, μιὰν ἡμέρα κρύα, μᾶς πῆραν πιὰ καὶ φύγαμε ἀπ' τὴ Σμύρνη μας. Φθάσαμε στὸ τουέα τῆς Προύσης καὶ μείναμε διὸ τρεῖς μῆνες σ' ἕνα Τούρκικο χωριὸ καμμένο ἀπὸ πέρυσι. Μόνο ὁ μιναρὲς γιὰ πεῖσμα στέκονταν ἀκόμα ὀρθὸς ψηλὰ ὡς τὸν Οὐρανό, σὰν νὰ παρακαλοῦσε τὸν Ἀλλάχ· τ' ἄλλα σπίτια ἕνας σωρὸς πέτρες καὶ χαλάσματα. Καὶ στὴν ἀντίθεση κείνη θυμούμασταν τὴ Σμύρνη καὶ τὸ Κορδελλιό, καὶ τὸ μικρὸ καὶ κομψὸ σαλονάκι.

Καὶ ἄρχισε ἡ ἐπίθεσι ἡ μεγάλη κι' ἔγινε ἡ προέλαση πρὸς τὴν Ἄγκυρα.

* * *

Εἶνε νύχτα (7η Ἰουλίου) πέρα ἀπ' τὸ Ἐσκί-Σεχίρ, κατὰ διμοιρίας ἀραιομένοι, ἀναβαίνομε τὸ λόφο γιὰ νὰ ριχτοῦμε στὴ χαράδρα καὶ περάσουμε τὸ ποτάμι πρὶν ξημερώσει.

Χρυσὸ καλοκαιριάτικο τὸ φεγγάρι, φωτίζει τὸ δρόμο μας καὶ σὰ σκιὲς γλιστροῦμε καὶ κρυβόμαστε σὲ πυκνὰ χαμόκλαδα μέσα, καὶ πέφτουμε καὶ χανόμαστε καὶ προχωροῦμε πάντα.

Περιμένουμε ἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα τὸ ἀπαίσιο σύριγμα καὶ τὸ φοβερὸ τῆς ὀβίδας ποὺ θὰ σπείρει γύρω μας τὸ θάνατο καὶ τὸ ματοκύλισμα ἄν μᾶς ἀντιληφθοῦνε.

Κι' ἀντικρύζουμε τὸ Καραζά-βεράν, τὸν ἀντικειμενικό μας σκοπό. ἕνα βουνὸ πελώριο σὰν γίγαντας, ποὺ δεσπόζει στὶς ραχοῦλες γύρω. Στὴ κορφή του ποὺ σπᾶνε ἡ ὀβίδες μας, φαίνεται ἕνας μαῦρος πυκνὸς καπνός.

Ἀπόψε πέρα κεῖ στὶς μαυρισμένες ραχοῦλες σ' αὐτὴ τὴν ἀνοιξιάτικη βραδιὰ ὄνειρα σβύνονται. ἐλπίδες πετοῦν καὶ νειότη σκορπιέται.

Καὶ αὔριο θἄνε ἡ σειρά μας.

Καὶ ἡ μητέρες γερμένες στὰ φτωχικά τους παρά-

θυρα, καὶ τὰ κορίτσα, θὰ ρωτοῦν τὸ φεγγάρι γιὰ τὸ μονάκριβο παιδί, τὸ ἀγαπημένο ἀγόρι.

***

Ὁ Λόχος μας ἔμεινε ἐφεδρεία στὴ χαράδρα καὶ οἱ ἄλλοι Λόχοι τοῦ Τάγματος ἀκροβολισμένοι ἄρχισαν ν' ἀναβαίνουν τὴ πλαγιὰ μόλις ξημέρωνε ἡ αὐγὴ (8η Ἰουλίου.)

Τὰ κανόνια μας, βάλλουν ἀκατάπαυτα.

Πυροβολισμοὶ λίγοι στὴν ἀρχὴ καὶ πολλοὶ κατόπιν ἀκούονται, στὸ δεξιόν. Θάνε τὸ α΄. Τάγμα· τώρα ἀκούονται καὶ στὴ Ξηρολιθιά.

Δυὸ συριγμοὶ ἀπαίσιοι ἔρχονται κοντά μας, καὶ δυὸ ὀβίδες μεγάλες σκόντα σπάζουν κρυσοφλεγῶς καὶ γεμίζουν τὴ χαράδρα καπνό.

Καλή ἀρχή!

Πυροβολισμοὶ τώρα κι' ὀβίδες καὶ χειροβομβίδες ἀρίθμητες. Ἡ μάχη ἄρχισε μ' ὅλη τὴν τραγικὴ μεγαλοπρέπεια.

Κι' ἀρχίζουν σὲ λίγο νἄρχωνται τραυματίαι, ἄλλοι κουτσένοντες καὶ συρόμενοι μόνοι, ἄλλους τοὺς φέρνουν τέσσαρες στὰ φορεῖα, κι' ἄλλους στὸν ὦμο.

Ἄλλοι εἶνε ὠχροὶ ὠχρότατοι ἀπ' τὸν πόνο, μὰ δὲν μιλοῦν καθόλου, ἄλλοι ἀναστενάζουν ἄχ! ἢ μάνα! καὶ βογγοῦν καὶ πεθαίνουν ἄλλοι. Καὶ οἱ ἀπαίσιοι συριγμοὶ τῶν ἐχθρικῶν ὀβίδων ἀκούονται σὰν νὰ οὐρλιάζουν ὅλοι οἱ δαίμονες τῆς κολάσεως καὶ νὰ πανηγυρίζουν σήμερα.

Εἶνε γιόμα 9 ἢ 10 ἡ ὥρα, καὶ ἡ μάχη δὲν ἔχει κλίνει πουθενά. Γιὰ μια στιγμὴ ζωηρεύει ὑπερβολικά. Ὁ ἐχθρὸς ἐνισχύεται μὲ πυροβολικὸ κι' ἀρχίζει νὰ βάλει ἀποκλειστικῶς ἐμᾶς. Ὅλη ἡ φύση γύρω μεταβάλλεται: σ' ἕνα ἠφαίστειο ἀναμμένο. Καπνὸς μαῦρος σχηματίζει νέφη ὁλόκληρα.

Μὲ πλησιάζει ὁ ταγματάρχης· ἦτο ταραγμένος· «κλονιζόμεθα» μοῦ λέει σιγά, «οἱ τοῦρκοι κάνουν ἀντεπίθεση» καὶ δυνατώτερα «νὰ ἑτοιμάσης τὸν Λόχο.»

Οἱ στρατιῶται ποὺ ποτὲ δὲν θέλουν νὰ μένουν στὴ παθητικὴ στάση τῆς ἐφεδρείας, κοντὰ σὲ τραύματα καὶ σὲ πόνους. πετάχτηκαν σὰν ἀλαφιασμένοι, φώναξαν κι' ἕνα ἀέρα δυνατὰ καὶ ἔκαμαν τὸν ἀνήφορο.

Πῶς φθάσαμε; Πῶς ἔγινε; Πῶς βρεθήκαμε στὰ χέρια μὲ τοὺς Τούρκους, κοντά τους, ποὺ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ μᾶς χτυπήσει τὸ κανόνι; Δὲν ξέρω, οὔτε μπορῶ νὰ τὸ γράψω. Μάχη δική μας πιά, Ἑλληνική· βρισκόμαστε στὸ στοιχεῖο μας· δὲν ἦτο μάχη, γλέντι, γιορτή.

Καὶ ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Γιαλιτζῆς ὄρθιος μὲ τὴ διμοιρία του γιομᾶτος χαρὰ καὶ ἐνθουσιασμό.

Μὰ νὰ μιὰ σφαιρίτσα τὸν ἀγγίζει στὸ γόνα, τὸ περνᾶ ὡς πέρα καὶ τὸ σπάζει ὁλότελα. Ἐκεῖ ὁ πόνος εἶνε δυνάτος ἕνα Ἄχ εἶπε καὶ ἔπεσε.

Τραυματιοφορεῖς.... φορεῖο.. ἐδῶ, φώναξαν οἱ στρατιῶται ποὺ ἦσαν κοντά του.

Μὰ τί νὰ τὸν κάνει πιὰ τὴ ζωὴ ὁ Γιαλιτζῆς; Στὸ μέρος ποὺ ἤτανε τὸ τραῦμα θὰ τὸ ἔκοβαν τὸ πόδι. Αὐτὸς ποὺ λάτρευε ἀπὸ μικρὸς κάθε δύναμη καὶ ὀμορφιά νἆνε μισός, ἄσχημος; ποτέ!

Οἱ Τοῦρκοι ἄρχισαν νὰ ὑποχωροῦν καὶ φεύγουν ἕνας ἕνας. Τὸ πυροβολικόν τους θὰ τοὺς ὑποστηρίζει κι' ἀρχίζει νὰ μᾶς βάλλει. Βρισκόμαστε πάλι μέσ' τὸ καπνὸ τὸν μαῦρο καὶ τ' ἀναμμένα σίδηρα τῶν ὀβίδων—σὲ κόλαση μέσα.—

Καὶ ὁ Γιαλιτζῆς σέρνοτας τότε τὸ κορμί του μὲ κόπο καὶ μὲ δύναμη, στηρίζεται μὲ τὸ ἕνα πόδι σ' ἕνα δέντρο ὄρθιος.

Καὶ ὁ θάνατος τοῦ ἔκαμε τὴν χάρη. Μιὰ ὀβίδα τὸν σκότωσε ὁλότελα καὶ ἔπεσε γιὰ πάντα.

***

Στὴν ἴδια λοφοσειρὰ μὰ στὴ ψηλότερη κορφή, χαρούμενοι πιὰ καὶ νικητὰι στήσαμε ἀντίσκηνα, θὰ μείνομε λίγες μέρες γιὰ ν' ἀναπαυθοῦμε.

Φροντίσαμε γιὰ τοὺς νεκρούς· τοὺς θάψαμε. Τὶς ἄδειες κάσες τῶν φυσιγγίων ποὺ ρίξαμε στὴ μάχη τὶς βάψαμε μαῦρο καὶ κάμαμε σταυρούς.

Καὶ πρὸς τὸ βράδυ κἄτι πουλιὰ μεγάλα καὶ μαῦρα πετοῦσαν πρὸς τὸ μέρος ποὺ ἔγινε ἡ μάχη.

Ἦταν κοράκια. Τί νἄθελαν; Καὶ θυμήθηκα τοὺς στίχους τοῦ ποιητοῦ.

»Χαρὰ στὸν ὅπου γλύτωσε, χαρὰ στὸν πῶχει φύγει
»μὰ ὅποιους τὸ βόλι ξέσχισε κοράκια ξανασχίζουν.

***

Καὶ ἦλθε ταχυδρομεῖο καὶ ἔφεραν γράμματα στὸ Λόχο ἕνα σωρό· μὰ οἱ περισσότεροι ἔλειπαν πιά, καὶ ἕνα μ' ὄμορφα στρογγυλὰ ψιλὰ γραμματάκια στὸ φάκελλο ἦταν τῆς Τέλλας πρὸς τὸν Τάκη.

Ὄχι γιὰ τὴ λογοκρισία, μὰ ἀπὸ συγκίνηση γιὰ νὰ πονέσω πιότερο τὸ ἄνοιξα καὶ διάβασα.

Σμύρνη 8 Ἰουλίου 1921

Τάκη μου,

Ἐφιάλτες, βραχνᾶ, φαντάσματα εἶδα στ' ὄνειρο μου σήμερα τὸ μεσημέρι ποὺ κοιμήθηκα λίγο.

Ὅλα δὲν τὰ θυμᾶμαι μὰ σὰν νὰ γίνονταν λέει θόρυβος μεγάλος ἔξω κι' ὁ κόσμος πολὺς καὶ τὰ παιδιὰ ἔτρεχαν μαζεμμένοι στὴν αὐλή μας.. Καὶ σὰν νὰ φώναξε κἄποιος:

«Τὶ καρτερᾶς; τί καρτερᾶς μέσα κλεισμένη; Ἔβγα στερνὴ φορὰ νὰ τὸν ἰδῆς καὶ Σύ. Ἦλθε ὁ Ἀκρίτας τῆς Φυλῆς ποὺ χαροπάλευε πέρα στ' ἀλώνια».

Πετάχτηκα λέει καὶ βγῆκα στὸ μπαλκόνι μας· καὶ πρόβαλες σὺ ἀπ' τὸ Κορδελλιὸ πέρα, σ' ἄλογο πάνω ψηλὸ μαῦρο κι' ὄμορφο ποὺ δὲν πατοῦσε στὴ γῆ, κὶ' ἔφευγε μὲ τὸν ἀέρα, καὶ ὄχι ἐγὼ μιὰν ἄλλη πεντάμορφη πανώρια κατέβηκε ἀπ' τὸν Οὐρανὸ καὶ σοῦ ἔδωσε λουλούδια. Ἄλλη; Ἔκλαια μὲ ἀναφηλλιτά. Ἔφθασες ὕστερα κοντά μου καὶ μοῦπες.

«Μὴ ζηλέψεις γιὰ τὸ κλωνάρι αὐτὸ ποὺ μοῦδωσαν. Ἡ γυναίκα αὐτὴ πιὰ θὰ φροντίζει καὶ γιὰ τοὺς δυό μας. Ἐγὼ τώρα φεύγω γιὰ τὴ Μυτιλήνη καὶ τὴν Ἀθήνα μας, καὶ τὸ Παρίσι »

«Τάκη ὦ Τάκη μὴ φύγεις. πάρε με καὶ με μαζί σου, πάρε με καὶ μὲ στὴν ἀγκαλιά σου» ἔκλαια δυνατὰ καὶ φώναζα στὸν ὕπνο μου· καὶ ὕστερα ἀπ' τὸ τρόμο καὶ τὴ λύπη ξύπνησα βουτηγμένη σὲ κλάματα ἀληθινὰ πιά,

Τάκη μου,

Μὲ τὰ δάκρυα ἀκόμα στὰ μάτια Σὲ παρακαλῶ ὅταν λάβης τὸ γράμμα μου ὅπου κι' ἂν βρίσκεσαι κι' ὅτι κι' ἂν κάνεις νὰ μοῦ γράψης ἔστω καὶ μιὰ λέξη μονάχα γιὰ νὰ μάθω πὼς εἶσαι καλά. Σὲ φιλῶ

ἡ δική σου ἡ Τέλλα Σου.

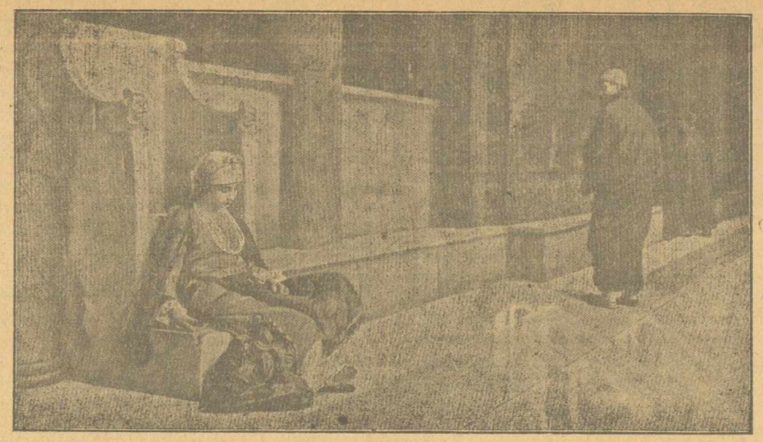

ΑΥΛΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ (Ἔργον Θ. Ράλλη.)

***

Δὲν πιστεύω σὲ τηλεπάθεια οὔτε σὲ ὄνειρα, μὰ σὰν διαβάσω τὸ γράμμα αὐτὸ ποὺ ἔχω ἀκόμα ξεπροβάλλει στὰ μάτια μου ἐμπρὸς ὁ ξύλινος μαῦρος σταυρος τοῦ φίλου μου.

Καὶ μήπως τέτοιοι σταυροὶ ἦσαν λίγοι στὶς χαράδρες παντοῦ καὶ στὶς πλαγιὲς καὶ στοὺς λόφους, ἀπ' τὴ Θράκη καὶ τὴ Σμύρνη μας ὡς τὸν Σαγγάριο πέρα καὶ στὴν Ἄγκυρα κοντά;

Γράφαμε στοὺς σταυροὺς ἀπάνω τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα γιὰ τὸν καθένα.

Μὰ πιὰ τώρα ἡ βροχὲς τοῦ χειμῶνα θἄσβυσαν τὰ γράμματα, κι' ἄγριος ὁ ἀγέρας θὰ γκρέμισε καὶ τοὺς σταυρούς. Στὰ πεδία ἐκεῖνα ποὺ τόσες φορὲς κερδίσαμε τὴ νίκη, ἄγρια θὰ φύτρωταν πολὺ τὰ χορτάρια τῆς Ἐρημιᾶς.

Μὰ ἂν ὁ καιρὸς ἀπόνετος ἔχει ἀποσβύσει τὰ σημάδια τῶν τάφων Σας, τίποτα δὲν θὰ μπορέσει νὰ Σᾶς ξαλείψη κι' ἀπ τὴ μνήμη καὶ τὴν συνείδηση μας ὦ ἀγαπημένοι μας νεκροὶ σύντροφοι.

Μὲ δόξα πάντα καὶ λαχτάρα θὰ Σᾶς θυμούμεθα κι' ἡ ἀγάπη μας γιὰ Σᾶς πιὸ μεγάλη θὰ γίνεται πάντα, καὶ πιὸ γλυκεια, καὶ πιὸ δυνατή, ὅσο περνοῦνε τὰ χρόνια.

Σάμος—Σπαθαραῖοι 16 Ἰανουαρίου 1924

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ
Δικηγόρος

ΑΠΟΓΕΜΑ...

Στὴ Γ. Κ.

...Καὶ μόνοι μέσ' τὴ κάμαρα βρεθήκαμε
κι' ἔκλεισες τὸ παράθυρο ἀμέσως
γιατὶ ὁ ἥλιος ὁ πολὺ: ποὺ ἔμπαινε
σοῦ χτύπαγε ὅπως ἔλεγες στὰ μάτια.

Καὶ μέσα στὸ μισόσκοτο ποὺ ἔγινε
φάνηκες ἐμπρός μου πιὸ γλυκειὰ καὶ ὄμορφη·
τὸ σῶμα μου ἕνας πόθος κυβερνοῦσε
διακαὴς ποὺ μ' ἔκανε νὰ τρέμω.

Σ' ἔσφιξα μὲ λαχτάρα καὶ καθήσαμε
σ' ἕνα διβάνι· κι' ἄξαφνα σὲ κύλισα...
Καὶ τὸ Θεό μου δόξασα ποὺ μ' ἔκαμες
νὰ πιῶ τὴν ἡδονὴ ἀχόρταγα!

...Ξεμάλιαστη μπρὸς στὸ καθρέφτη τώρα
χτενίζεσαι καὶ φαίνεσαι ἀναμμένη·
τὸ τσιγαράκι μου ἀμέριμνα καπνίζω
καὶ σὲ θαυμάζω σὰν νὰ μὴ σὲ ἤξερα.

Τελείωσες τὴ βιαστική σου κόμμωση,
πῆρες στὸ χέρι σου τὸ πανωφόρι
καὶ στὸ παράθυρο προχώρησες καὶ τ' ἄνοιξες,
γιατὶ ὁ ἥλιος πρὸ πολλοῦ εἶχε δύσει...

ΕΡΩΤΕΣ

Πᾶνε δυὸ χρόνια τώρα π' ἀγαπιούμαστε
σὰν ἐρασταὶ τῆς παλαιᾶς σχολῆς ἰδεολόγοι,
πρὸς ἕνα μέλλον ἄγνωστο κι' ἀβέβαιο
ὠθούμενοι ἀπὸ ἔνστικτα ἀγνότατα...

Μονάχα μιὰ φορὰ σ' ἐφίλησα
κι' ἤπια τὴν ἡδονὴ ἀπὸ τὰ χείλη σου
καὶ ἄλλη μιὰ τὸ μάτι μου ἐβύθισα
στὰ μέσα ἀπὸ τὸ ντεκολτέ σου πλούτη.

Κι' ὕστερ' ἀπὸ τόσο χρόνο νοιώσαμε
πὼς παίζαμε κι' οἱ διὸ καλὰ τὸ μέρος μας,
τῆς ἐμφανίσεως ὡς ἠθικοῦ τοῦ ἑαυτοῦ μας.
ποὺ ἀπ' ἔτι ἦταν φαίνουνταν ὁ δύστυχος ἀλλοιώτικος

Καὶ ξέσπασε προχθὲς τὸ σφρῖγος μας
ποὺ δέσμιο ὡς τώρα ἐκρατιοῦνταν
κι' ἀπόλαψα ὁλόγυμνο τὸ σῶμα σου
σ' ἕνα μεθῦσι λάγνο καὶ ἡδονικώτατο...

Καὶ ἀπὸ τότε πιὸ καλὰ πάει ἡ ἀγάπη μας
καὶ κἄθε μέρα γιγαντώνεται θεριέβει,
γιατὶ κοντά, στῆς παλαιᾶς σχολῆς τοὺς νόμους
σκλάβα τῆς σάρκας στέκει ἡ ὁρμή!

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΡΗΣ

ΚΡΙΣΕΙΣ

ἐπὶ τοῦ παιχθέντος ἐνταῦθα πρό τινων ἡμερῶν ἠθογραφικοῦ ἔργου τοῦ κ. Ξενοπούλου.

Τὸ περασμένο Σάββατο ἐπαίχθη διὰ τρίτην ἤδη φορὰν ὑπὸ τοῦ «Φιλοτεχνικοῦ Ὁμίλου τῶν Νέων» τῆς πόλεώς μας τὸ ἠθογραφικὸν ἔργον τοῦ κ. Ξενοπούλου «τὸ Φιόρε τοῦ Λεβάντε».

Τὸ ἔργον καθ' ἑαυτό, οὐδεμίαν φιλολογικὴν ἀξίωσιν δύναται νὰ ἔχῃ ἀλλὰ καὶ εἶνε ἀλήθεια ὅτι ὁ συγγραφεὺς διὰ τοῦ ἔργου τούτου τίποτε δὲν ἐφιλοδόξησε. Γνήσιος Ζακυνθινός, γέννημα τοῦ Τσάντε τοῦ ὡραίου αὐτοῦ νησιοῦ ὅπου ἡ Ἐνετία ἀφῆκεν ἀνεξάλειπτα τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς της, τὴν ρωμαντικότητα καὶ τὸ μυστικισμό, ὅπου οἱ κῆποι, τὰ γιούλια, τὰ ψηλὰ σπίτια, ὁ Πολυοῦχος τῆς νήσου, οἱ γλαφυρὲς γραμμες τῶν περιγειαλιῶν του, τὰ γλυκὰ καὶ ἄτονα χρώματα ποῦ τὴν αὐγοῦλα καὶ τὰ βραδυνὰ πλέει μέσα σ' αὐτὰ τ' ὥμορφο νησί, τὰ παληὰ ἀρχοντικὰ τζάκια τῶν κόντιδων μὲ τὶς ζακέτες καὶ τὰ ψηλὰ καπέλα, θέλησε μὲ τὸ ἔργο του αὐτὸ νὰ θυμηθῇ τὴ γλυκειά του γεννέτειρα ποῦ πάντα τὴν κρατεῖ στὴν θύμησί του ὅπως τὴν ἔζησε κι' ὅπως τὴν ἀφῆκε κεῖνο τὸν καλὸ καιρὸ ἀγνὴ καὶ ἄσπιλη . . . . Ἔκλεισε σὲ μιὰ στιγμὴ νοσταλγίας τὰ μάτιά του, θυμήθηκε καὶ νὰ ἡ ψυχή του ξαναγύρισε γιὰ μιὰ στιγμὴ στὸ ἀγαπημένο του τὸ Τζάντε καὶ ἡ θύμησί του αὐτὴ δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ τὸ ἔργο του τὸ «Φιόρε τοῦ Λεβάντε». . . .

«Τῆς Κυριακῆς τὸ ξύπνημα μὲ λυώνει μὲ πεθαίνει
ν' ἀκούω γιοῦλια ὁλόμπλαβα κι' ὁ ἅγιος νὰ σημαίνῃ».

Κάθε τόσο ποῦ ὁ Ξενόπουλος μᾶς σερβίρῃ κι' ἕνα ἔργο του γιὰ τὴν Ζάκυνθο. λὲς καὶ φοβᾶται μὴν τοῦ ξεφύγῃ ἡ θύμησί της καὶ κάνει μιὰ πτῆσι γιὰ νὰ θυμηθῇ. Διαβάστε τὴν «Στέλλα Βιολάντη», «Φωτεινὴ Σάντρη» τὸ «Φιόρο τοῦ Λεβάντε».

Μὲ λίγα λόγια στὸ ἔργόν αὐτὸ ὁ συγγραφεὺς μᾶς παρουσιάζει ἕνα ἐξιδανικευμένο τύπο Ζακυνθινοῦ, ἕνα ἄνθρωπο ποῦ πρῶτα πρῶτα σὰν Ζακυνθινὸς ἔχει ψύχωσι μὲ τὴν μουσικὴ καὶ ποῦ κάθε ρυθμικὸ κρότο, σήμαμα, ψιθύρισμα καὶ τὸ κλαμα ἀκόμα, τὸ ἀνάγει στὴν αἰσθητικὴν τῆς Μουσικῆς, ἕνα ἄνθρωπο ποῦ παθαίνεται στὸ ὥμορφο τραγοῦδι καὶ ξυνίζεται στὸ ἄκουσμα μιᾶς παραφωνίας. Τέλος μᾶς παρουσιάζει τὸν ἄνθρωπο αὐτό, παρθένον στὴν ἁπλοϊκότητά του, ἔξυπνο, ἀφωσιωμένο καὶ δειλὸ δειλὸ σὰν ἄνθρωπο τοῦ εἰρηνικοῦ καὶ αἰσθητικοῦ αὐτοῦ νησιοῦ ποῦ πειὸ πολὺ ὁ γλυκὸς τόνος τοῦ περιβάλλοντος κι' ἡ ἁρμονία τῆς κιθάρας διαπλάσσει τὸν χαρακτῆρά του παρὰ τὸ στονάρισμα τῶν καυγάδων καὶ τὸ οὐρλιασμα τοῦ κανονιοῦ! Ὁλόγυρα λοιπὸν σ' αὐτὸ τὸν τύπο ποῦ ἀντιπροσωπεύει γιὰ νὰ ποῦμε ἔτσι κι' ὅλη τὴ Ζάκυνθο μὲ τὰ γραφικά της ἤθη, ξετυλίγεται ἡ ὑπόθεσις τοῦ ὅλου ἔργου. Τίποτε περισσότερο.

Τοῦτο εἶνε τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπαίχθη ὑπὸ τοῦ «Φιλοτεχνικοῦ Ὁμίλου τῶν Νέων», τὸν ὁποῖον πρέπει πρωτίστως νὰ συγχαρῶμεν διὰ τὴν κατάλληλον ἐκλογήν του, καθόσον καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐκτυλίσσεται σεμνοτάτη, ἁπλῆ, Ἑλληνική, παρουσιάζει ἐξ ἄλλου ρόλους ἀδροὺς καὶ χτυπητοὺς διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἐμφάνισιν καὶ ἄνευ μεγάλων ἀπαιτήσεων σκηνικοῦ διακόσμου κλπ.

Κρίνω ὅμως καθῆκον νὰ προσθέσω καὶ δυὸ λόγια διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ὅλου ἔργου καὶ τὸ παίξιμον ἑνὸς ἑκάστου τῶν Κυρίων καὶ Δεσποινίδων οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν εὐγενῆ καλωσύνην καὶ χάριν ἑνὸς τοιούτου ὑψηλοῦ σκοποῦ, νὰ χαρίσουν καὶ σὲ μᾶς λίγες εὐχάριστες στιγμές. Τὸ παίξιμο τῶν ἐρασιτεχνῶν δὲν εἶνε παίξιμο τῶν ἠθοποιῶν. Εἶναι ἀλήθεια πῶς ὑστεροῦν στὸ τεχνικὸ μέρος καὶ δὲν ἔχουν ὅπως ἐκεῖνοι τὸν ἀέρα καὶ τὴν εὐχέρεια τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ὅμως μᾶς παρουσιάζουν στὸ παίξιμο τοῦτο τὴν παρθενική τους ψυχὴ ὁλόκληρη χωρὶς ν' ἀκολουθοῦνε κάνένα ὑπογραμμό, χωρὶς κάνένα νὰ μιμοῦνται καὶ κἄποτε—τὸ γράφω γιὰ μερικὰ ταλέντα—μᾶς παρουσιάζουν ἐκπλήξεις, ἀληθινὰ διαμάντια τέχνης.

Ὁ ρόλος τοῦ κ. Καραθανάση ὡς «Νιόνιου Νιονιάκη» πλεονεκτικὸς μέσα στὶς φαντιαχτὲς γραμμές του προσήρμοζε τέλεια στὸ ταλέντο του. Ὁμολογουμένως μᾶς ἐξέπληξεν ἡ ἐπιτυχία του. Ἦτον ἀμίμητος ἐν τῇ μιμήσει του καὶ τὸ σπουδαιότερον κατώρθωσεν ἀπ' ἀρχῆς σχεδὸν μέχρι τέλους, πρᾶγμα δύσκολον, νὰ εἶναι συνεπὴς πρὸς τὸν τύπον ποῦ παρίστανε. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι διέπλασε κἄτι ἐντελῶς δικό του, ἕνα ρόλο ἄξιο νὰ σταθῇ καὶ στὸ σπαιτητικώτερο ἀκροατήριο μπροστά.

Ἡ Δεσποινὶς Κωνστανταρίδου μὲ μεγαλην ἀντίληψιν ἔπαιξε τὸ ρόλο τῆς Κατερίνας ὡς ὑπηρετρίας. Γλυκὸ καὶ τὸ σεγκόντο της καὶ τὸ κλάμα της καὶ τὸ πέταγμά της. Τὴν βοηθεῖ πολὺ ἡ χάρις της καὶ ἡ ὀρθοσιά της. Μὲ τέτοια προσόντα ἀλήθεια μπορεῖ νὰ παίξῃ χίλιους ὅσους ρόλους δίχως ν' ἀποτύχῃ ποτέ.

Τῆς Δεσποινίδος Καλομοίρη τὸ μέρος ὅσο μικρὸ καὶ ἄν ἦτο μᾶς ἐπέτρεψε νὰ διακρίνωμεν ὅτι παίζει πολὺ πολὺ φυσικά, φυσικώτερα ἀπὸ ὅλους καὶ πρᾶγμα δυσκολώτατον ξέρει τὸ μυστικὸν νὰ ἐξοικονομῇ τὰς κινήσεις της καὶ χειρονομίες πρᾶγμα ἀνοικονόμητον διὰ τοὺς ἀρχαρίους. Τὴν συγχαίρομεν θερμότατα.

Ὁ κ. Σωτηρίου ὡς σύζυγος ἔπαιξε πάρα πολὺ καλὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα φορὰν καλλίτερα ἀκόμα. Μέσα στὸ γκρουὶπ αὐτὸ ἦτο ὁ απαραίτητος.

Ἡ Δεσποινὶς Λουϊζίδου καὶ ἡ μικρὰ Δεσποινὶς Κωνστανταρίδου, ὡς θυγατέρες ἂν καὶ μικρὰ τὰ μέρη των συνέβαλον ὅμως διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς ζωηρότητός των εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἐμφάνισιν τοῦ ὅλου ἔργου.

Ὁ κ. Καρπούσης καὶ ὁ κ. Φορόπουλος, πολὺ φυσικά, ὁ δεύτερος μάλιστα τόσον, ὥστε μᾶς ἀφῆκεν ἐν ἀμφιβολία ἂν πράγματι ἐπέτυχε νὰ κάμῃ τὸν δειλὸν ἢ εἶνε φύσει τέτοιος.

Νομίζω ὅτι κάνένα δὲν παρέλειψα ὥστε νὰ ἐγερθοῦν παράπονα καὶ νὰ μοῦ βγῇ σὲ ξυνὸ ἡ κριτική μου.

Ὥστε ἔπαιξαν ὅλοι πλέον ἢ καλὰ καὶ τὸ ἔργον ὁμολογουμένως ἐπέτυχεν ἀφοῦ μάλιστα κατ' ἀπαίτησιν τοῦ κοινοῦ ἐπαίχθη τρὶς κατ' ἐπανάληψιν μὲ τὴν αἴθουσαν ὑπερπλήρη καὶ ποῦ διὰ πρώτην φορὰν ὁ κόσμος ἐπλήρωσε μὲ τὴν καρδιά του διὰ νὰ εὐχαριστηθῇ καὶ διδαχθῇ. Ὀφείλω ὅμως νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν κυρίων Ἐρασιτεχνῶν εἰς τὴν τάξιν κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς παραστάσεως. Τρεξίματα, σπρωξίματα, γέλοια, ὁμιλίες, ἄκαιροι ἐμφανίσεις κλπ. πρέπει νὰ λείψουν. Ἡ τάξις ἐγγυᾶται τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυπώνει τὴν σφραγῖδα τῆς σοβαρότητος εἰς τὸ ἔργον.

Μποροῦσα δὲ νὰ παρατηρήσω καὶ ἄλλα τινα ἀσήμαντα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε οὔτε κἂν διακρίνονται μέσα στὴν ἐπιτυχία σας, ἀλλὰ τώρα δὲν εἶνε καιρὸς γιὰ παρατηρήσεις, ἀπ' ἐναντίας εἶνε καιρὸς νὰ σᾶς ἐνθαρρύνωμεν μὲ ὅλας μας τὰς δυνάμεις.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου μᾶς δείχνει ὅτι κάματε κἄποιο μεγάλο βῆμα. Ἐμπρὸς λοιπὸν νέοι καὶ ἡ δουλειὰ ποῦ ἀνελάβατε εἶνε πολὺ ὑψηλή, ὑψηλότερη ἀπ' ὅ,τι φανταζόμαστε. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ σωθῇ τὸ Ρωμέϊκο παρὰ δι' αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς δράσεως. Δι' αὐτῆς θὰ εἰσπηδήσῃ ἡ γλύκα μέσα στὶς τραχειὲς ψυχές, δι' αὐτῆς θὰ παύσουν τὰ μίση καὶ τὰ πάθη, δι' αὐτῆς θὰ παύσῃ ἡ κακογλωσιὰ καὶ θὰ φέξῃ τέλος μέσα στὶς καρδιές μας τὸ φῶς τῆς ἀγάπης. Θάναι ἡ ἅρπα τοῦ Δαυΐδ ποῦ θὰ κατευνάσῃ μιὰ φορὰ τὴν ὀργὴ τοῦ Σαούλ.

Ἂς μὴ σᾶς πτοῇ καὶ μὴ σᾶς παγώνῃ ἡ σοβαροφάνεια μερικῶν. Κι' αὐτὴ εἶνε ἕνας τρόπος ζωῆς ποῦ προῆλθε ἀπὸ μίμησι, εἶνε μιὰ δέσμευσις τῆς ἐλευθερίας καὶ ὅταν δὲν προέρχεται ἀπὸ χαρακτῆρα φυσικὰ σοβαρόν, ἐλέγχει ψυχὴν στεῖραν, ἀνίκανη γιὰ τὸ κάθε τι καὶ στραβὴν ἀντίληψιν. Ἀπ' ἐναντίας ὁ μέγας φιλόσοφος, ὁ Νίτσε, σκούζει πῶς ὁ μεγάλος ἄνθρωπος εἶνε ἴσα μὲ τὸ τέλος του παιδί. Ἐμπρὸς λοιπὸν νέοι.

Π.

ΕΡΩΤΑΣ ΠΟΥ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ ΣΕ ΟΝΕΙΡΟ *

Ὅ,τι δὲν βλέπουν ἀνοιχτά, βλέπουν κλειστὰ τὰ μάτια.
Δροσίνης

Περνούσαμε ἕνα μεγάλο δρόμο, καταλασπωμένο. Ψιχάλιζε.

Ἐκείνη ποὺ συνώδευα, μιὰ χαριτωμένη μικροῦλα, κρατοῦσε σφιχτὰ τὸ ἀριστερό μου μπράτσο.

Τὸ ἀβέβαιο φῶς τοῦ δειλινοῦ μόλις ἄφινε νὰ ξεχωρίζουνται τὰ μεγάλα κτίρια, στὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ δρόμου. Στὴ δεξιὰ πλευρὰ δὲν ξέρω τί ὑπῆρχε γιατὶ οὔτε γύρισα νὰ δῶ.

Φτάσαμε σὲ μιὰ πόρτα ἀνοιχτὴ καὶ ἀνεβήκαμε ἀπὸ στενὴ καὶ ἄθλια σκάλα στὸ πάνω πάτωμα τοῦ σπιτιοῦ. Βρέθηκα μέσα σὲ μεγάλη σάλα, μὲ ὡραῖα ἔπιπλα, πλημμυρισμένη ἀπὸ φῶς. Παρέες, ἀγόρια καὶ κορίτσια, βρίσκουνταν ἐκεῖ μέσα σκορπώντας ζωηρότητα.

Ἄλλοι καθόνταν στοὺς βυσσινόχρωμους καναπέδες, ἄλλοι κουβέντιαζαν ὄρθιοι. Οἱ περισσότεροι ἦταν γνωστοὶ καὶ φίλοι, μου μερικοὺς ὅμως τοὺς ἔβλεπα γιὰ πρώτη φορά.

Πέρασε κάμποση ὥρα μὲ τὶς κουβέντες.

Σὲ μιὰν ἄκρηα κἄποιος ἄρχισε ν' ἀπαγγέλει. Ὅλοι σώπασαν.

Ἡ συντρόφισσα, ποὺ συνώδευα στὸ δρόμο, δὲν ξέρω τί ἀπόγινε. Τὴν ἔχασα μόλις μπῆκα στὴ σάλα καὶ δὲν μοῦ περασε στὸ νοῦ νὰ τὴ γυρέψω. Ἄρχισα νὰ στεναχωριέμαι καὶ θέλησα νὰ πάω γυρεύοντα, τὴ στιγμὴ ὅμως ἐκείνη ἡ κομψὴ σιλουέττα της φάνηκε στὸ φόντο τῆς πόρτας ποὺ ἕνωνε τὴ σάλα μ' ἕνα ἄλλο δωμάτιο καὶ τὰ ὑπέροχα μάτια της καρφώθηκαν ἀπάνω μου.

Ἔτρεξα κοντά της.

Μ' ἔπιασε μπράτσο καὶ μὲ τράβηξε στὴν ἄλλη κάμαρα. Καθίσαμε σ' ἕνα χαμηλὸ καναπέ.

Γύρισε νὰ πεῖ κἄτι κι' ἔνιωσα τὰ μαλλιά της στὸ πρόσωπό μου.

Τὰ φῶτα ἄρχισαν νὰ χαμηλώνουν. Γκρίζες σκιὲς καὶ νεκρικὴ γαλήνη γέμισαν τὸ δωμάτιο ἀπὸ μυστήριο.

Μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ σύρθηκε πιὸ κοντά μου.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατὰ κι' ἡ ἀναπνοή της ἔκαιγε.

Τώρα τὸ σκοτάδι γίνηκε πυκνό.

Καὶ ὅμως ἔβλεπα καθαρὰ τὸ γλυκὸ προσωπάκι της, στεφανωμένο μὲ τὰ κοντὰ μαῦρα μαλλιά. Ἔβλεπα τὰ ὁλοκάθαρα πλάνα μάτια καὶ τὰ κόκκινα χείλη της τὰ μισανοιγμένα.

Ἡ ζωὴ σπαρταριστή, ἡ ὄμορφη ζωή, ἡ ζωὴ ἐξαγνισμένη ἀπὸ κάθε ρύπο φαύλου ὑπολογισμοῦ ἦταν μπροστά μου.

Τὴν ἔκλεισα στὴν ἀγκαλιά μου, κι' ἀλλάξαμε ἀμέτρητα φιλιὰ γεμᾶτα ἀπέραντη ἀγάπη.

II

Τὸ ὄνειρο ἔσβυσε ἀπαλὰ σὰν χάδι βραδυνοῦ μπάτη.

Μεσολάβησε ἕνα μικρὸ διάστημα ἀπ' τὸν ὕπνο στὸ ξύπνημα. Σηκώθηκα ξαφνισμένος ἀπὸ τὸ κρεββάτι. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατά. Θέλησα νὰ σκεφθῶ, ἀλλὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ συγκεντρώσω τὸ λογικό μου.

Ἔτρεξα στὸ παράθυρο καὶ τὸ ἄνοιξα. Ἀγέρας ὑγρὸς καὶ ζεστὸς μὲ χτύπησε κατὰ πρόσωπο.

Τ' ἀστέρια μόλις διακρίνονταν πίσω ἀπὸ διάφανη σκέπη. Ἡ ἀτμοσφαῖρα βαρειὰ καὶ νοτισμένη. Στὸ δυτικὸ μέρος κατάμαυρα σύγνεφα μὲ φωτεινὲς παρυφές, κρύβαν τὸ φεγγάρι.

Ἡ αὐγὴ θ' ἀργοῦσε πολὺ ἀκόμα.

Ἔκλεισα τὸ παράθυρο· ἄναψα τὸ κερὶ καὶ ξαναπλάγιασα.

Πῆρα κἄποιο βιβλίο, μὰ στάθηκε ἀδύνατο νὰ διαβάσω.

III

Ἡ ψυχικὴ αὐτὴ ταραχὴ ἐξακολούθησε πολλὲς μέρες κατόπιν... Ἤμουν ἐρωτευμένος...

Ἐρωτευμένος μὲ τὴ νεράϊδα τοῦ ὀνείρου μου.

Τέτοια ἰδέα ποτὲ δὲν μοῦ πέρασε στὸ νοῦ, γιατὶ χρόνια τώρα τὴν ἤξερα χωοὶς ἡ παρουσία της νὰ μοῦ φέρνει καρδιοχτῦπι καὶ ἡ ἀπουσία της νευρικότητα.

Μ' ἄρεσε γιατὶ ἦταν πολὺ ὄμορφη καὶ χαριτωμένη, ἀλλὰ νᾶμαι ἐρωτευμένος μαζύ της δὲν θυμᾶμαι.

Ἐξ ἄλλου τώρα ἔλιπε κι' ὅλα. Εἶχα νὰ τὴ δῶ κανένα χρόνο γιατὶ ἦταν σὲ ταξίδι.

Καὶ ὅμως τὴν ἐρωτεύτηκα στὸ ὄνειρο.

Ποιὰ εἶνε ἡ αἰτία δὲν ξέρω.

Ξέρω ὅμως πῶς ὑπέφερα πολὺν καιρό, γιατὶ ἡ ἀνάμνησή της κυριαρχοῦσε στὸ πνεῦμα μου, κι' ἔνιωθα τὰ φιλιά της, σ' ὅλο τὸ διάστημα ποὺ μεσολάβησε ἀπὸ τὴ νυχτιὰ τοῦ ὀνείρου ὡς που νὰ τὴν ξεχάσω.

Γ. ΛΟΓΗΣ

* Ἡ ἀντεπαγωγὴ μιᾶς λησμονημένης ἐντυπώσεως, ἐπανελθούσης ἐν ἀπαυσίᾳ τοῦ λογικοῦ, π. χ. ἐν τῷ ὕπνῳ, δύναται νὰ γεννήσῃ δι' ἰσχυρᾶς ἀσυνειδήτου ἀνθυποβολῆς ἀπότομον πάθος.

Η ΜΕΛΑΧΓΟΛΙΑ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Νέον σύστημα λογιστικῆς

Ἀθῆναι

Ὁ ἐν Πειραιεῖ διακεκριμένος συμπολίτης μας κ. Κ. Παναγιωτόπουλος, Καθηγητὴς ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ ἐμπορικῶν Σπουδῶν, καὶ διευθυντὴς τῆς ἐν Πειραιεῖ ὁμονύμου ἐμπορικῆς Σχολῆς, ἐξέδωκεν, ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον, πρωτότυπον ἅμα καὶ περισπούδαστον ἔργον, τὸ ὁποῖον θ' ἀποτελέσῃ σταθμὸν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ μεθοδικὴν ἀνάπτυξιν τῆς λογιστικῆς.

Προσηλωμένοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν Ἑλλάδι εἰς τὰς ἐμπορικὰς μεθόδους καὶ εἰς τὴν παράδοσιν καθηλωμένοι, ἠγνοήσαμεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς λογιστικῆς καὶ τὰς προόδους αὐτῆς ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ. Οἱ οἰκονομικοὶ ἡμῶν ὀργανισμοί, δημόσιοι καὶ ἰδιωτικοί, διατελοῦσι γενικῶς ξένοι πρὸς τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις καὶ τὸ σύγχρονον πνεῦμα, τὸ διέπον ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ, τὴν κίνησιν καὶ τὴν ἀνάπτυξίν των.

Ὁ συγγραφεύς, ἀποτελῶν ἀπὸ μακροῦ καὶ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τὴν μεγαλειτέραν αὐθεντίαν εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν λογιστικήν, συνδυάζων μετὰ τῆς πληρεστάτης ἐπιστημονικῆς καὶ εἰδικῆς μορφώσεως, μακρὰν διδακτικὴν καὶ συγγραφικὴν πεῖραν, ἐγένετο εἰσηγητὴς ἐν Ἑλλάδι μιᾶς ἐπιστήμης, ἥτις καταλύει ἀφ' ἑνὸς τὴν κρατήσασαν ἐμπειρικὴν καὶ ὀπισθοδρομικὴν παράδοσιν καὶ ἀφ' ἑτέρου διανοίγει ἐνώπιόν μας νέους ἐπιστημονικοὺς ὁρίζοντας καὶ ὑποδεικνύει πῶς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης δύνανται νὰ προαχθῶσιν, ν' ἀσφαλισθῶσι καὶ νὰ εὐδοκιμήσωσιν οἱ παντοῖοι οἰκονομικοὶ ὀργανισμοὶ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι.

Καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔργον, τοῦ κ. Παναγιωτοπούλου, νεώτατον καὶ πρωτότυπον ἐν μακρᾷ σειρᾷ ἀρτίων καὶ παντὸς λόγου ἀξίων ἔργων του, διὰ τὴν ἐπιστημονικήν του μέθοδον καὶ τὴν σαφήνειαν ἐν τῇ διατυπώσει τῶν ποικίλων θεμάτων τῆς λογιστικῆς καὶ τὴν μετ' ἐγκρατείας καὶ ἀκριβείας ἀνάπτυξιν τῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν δεδομένων τῆς ἐπιστήμης ἣν εἰσηγεῖται. Ἐμπνεόμενος ὁ συγγραφεὺς ἐκ τοῦ ἐμφύτου ἐπιστημονικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, μεταδίδει εἰς πάντας εὐχερῆ καὶ εὐάλωτα τὰ δόγματα τῆς ἐπιστήμης του καὶ καταρτίζει τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ λογιστικὰ ἱκανοὺς νὰ εὐδοκιμήσωσιν ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ ἔργου των ἀσφαλῶς, ἀπροσκόπτως, μετὰ λόγου καὶ γνώσεως, ἣν μόνη ἡ ἐπιστήμη δύναται νὰ παράσχῃ.

Τὸ ἔργον τοῦ κ. Παναγιωτοπούλου τιμᾷ ἑαυτὸν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην. Ἡμεῖς αἰσθανόμενοι ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν διότι ὁ συγγραφεὺς συμβαίνει νὰ εἶνε τέκνον τῆς ὡραίας ἡμῶν Νήσου, ἐκ τῶν μᾶλλον αὐτῆς ἐπιλέκτων.

Σ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ

Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν μας ἐπὶ τοῦ ἀνυπερβλήτου ποιητικοῦ κάλλους τοῦ Ε, τῆς τῆς Ὀδυσσείας, ἐν ᾗ περιγράφεται ἡ καταλαβοῦσα τὸν Ὀδυσσέα τρικυμία (Ε 309—463)

Ὁ Σαὶν-Μὰρκ Ζιραρδὲν εἰς τὰ μαθήματα Δραματολογίας (τομ. Α'. σελ. 56) λέγει: «Ἡ ὡραιοτέρα γνωστή μου περιγραφὴ τρικυμίας ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν εἶνε ἡ τῆς Ὀδυσσείας.» Καὶ μετὰ τὴν παράθεσιν τῶν στίχων, ἐπάγεται τὰ ἑξῆς:

«Οὐδὲν ἠθέλησα νὰ παρεμβάλω σχόλιον εἰς τὴν θαυμασίαν αὐτὴν περιγραφήν. Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρηθῇ ἡ ἔξοχος τέχνη δι' ἧς ὁ Ὅμηρος ἐποίκιλλε τὰς περιπετείας τῆς τρικυμίας του, καὶ κατόρθωσε νὰ προκαλῇ νέαν πάντοτε τὴν ἐξ αὐτῆς συγκίνησιν.

Ἓν μόνον ἔχει διαρκῶς κινδυνεῦον πρόσωπον, τὸν Ὀδυσσέα, καὶ ὅμως οὐδέποτε ἀποβαίνει μονότονος ἡ περιγραφή του, διότι χωρίζεται οὕτως εἰπεῖν εἰς διαφόρους εἰκόνας, αἵτινες διεγείρουσιν ἀδιακόπως τὴν προσοχὴν τοῦ θεατοῦ. . . κλπ».

Ἡ μετάφρασις ἣν δημοσιεύομεν, εἰς τὸ παρὸν φυλλάδιον, τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ κ. Ζ. Σίδερη, πάντοτε ἀριστουργηματική, ἀποδίδει εἰς θαυμάσιους ποιητικοὺς στίχους, ὅλην τὴν ζωὴν καὶ ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ πρωτοτύπου.

Ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ὀργάνου του, ὁ Φιλοτεχνικὸς Ὅμιλος ἐκφράζει ἀπείρους εὐχαριστίας πρὸς τὰς δεσποινίδας, **Ἕλλην Τζινιάδου, Μαρέαν Καλομοίρη, Χαριτένην Κωνστανταρίδου, Μαρέαν Λουΐζίδου, Εὐτυχέαν Κωνσταναρίδου,** καὶ τοὺς κυρίους **Μῆτσον Καραθανάσην, Πλάτωνα Σωτηρίου, Μῆτσον Καρπούσην καὶ Πλάτωνα Φορόπουλον,** οἵτινες διὰ τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὴν ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίαν τῆς ἠθογραφικῆς κωμῳδίας τοῦ Ξενοπούλου «Τὸ Φιόρο τοῦ Λεβάντε» συνέβαλον τὰ μέγιστα εἰς τὴν τελείαν αὐτοῦ ἐπιτυχίαν καταχειροκροτηθέντες καὶ ἐπανειλημμένως κληθέντες ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὑπὸ τῶν ἐκλεκτῶν θεατῶν.

Οἱ φιλότιμοι οὗτοι νέοι καὶ δεσποινίδες δώσαντες τὸ καλὸν παράδειγμα καὶ καταρρίψαντες τὰς δοξοσίας τῶν γιαγιάδων μας, ἀνοίγουν ὅνα νέον δρόμον τὸν ὁποῖον κάθε νέος ἐμφορούμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ καλοῦ καὶ ὡραίου καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν του ὅτι «οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνον ζήσεται ὁ ἄνθρωπος» πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ, ἀδιαφορῶν διὰ τὰ σχόλια μερικῶν ἀπηρχαιωμένων ἀντιλήψεων, ποὺ θεωροῦν τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναβασιν ὡς κάτι τερατῶδες καὶ ἀνήθικον.

Τοὐναντίον ἡ σκηνὴ εἶνε τόπος μιᾶς ἀνωτέρας ψυχικῆς διαπλάσεως, εἶνε ἓν βῆμα εἰσαγωγικὸν εἰς τὴν κοινωνικὴν δρᾶσιν, διότι ἐξοικειώνει τὸν νέον ἀπέναντι τοῦ κοσμικοῦ θορύβου καὶ προδιαθέτει εἰς τὴν ψυχὰν ἀντιμετώπισιν τῶν βιωτικῶν δυσχερειῶν αὐξάνουσα τὴν ἑτοιμότητα καὶ ἀντενέργειαν, προσόντων ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς ζωῆς.

Ὁ κ. Δημήτριος Μαρμαρᾶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ σημειώσῃ ἀπουσίαν εἰς τὴν παράστασιν τοῦ Φιόρο. Ἐμψυχούμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν τέχνην καὶ τὴν ἀνόρθωσιν, συνέβαλεν εὐγενῶς εἰς τὴν ἐνέργειν ἐμφάνισιν τοῦ ἔργου μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, διό καὶ ἰδιαιτέρως ὁ Φιλοτεχνικὸς Ὅμιλος ἐκφράζει πρὸς αὐτὸν τὰς θερμοτέρας εὐχαριστίας.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ σημειοῦμεν ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν δεσποινίδων τῆς κοινωνίας μας μένουσι μακρὰν τῆς συντελουμένης καλλιτεχνικῆς κινήσεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς νέους. Ὁ λόγος δὲν εἶνε βεβαίως ἡ ἔλλειψις προσόντων. Καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν δὲν θ' ἀναζητήσωμεν τὰ αἴτια, καλὸν ὅμως θὰ ἦτο νὰ παρεκίνουν οἱ γονεῖς τὰ κορίτσια των πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν καὶ τῆς κοινωνίας, ἡ πρόοδος τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ζωτικότητα τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ἀγαθῶν στοιχείων.

Ὁ Φιλοτεχνικὸς Ὅμιλος ἐλλείψει θεάτρου, ἠναγκάσθη νὰ μεταβάλῃ τὴν αἴθουσαν τῆς νυκτερινῆς σχολῆς τοῦ συλλόγου «ὁ Πυθαγόρας» εἰς θέατρον, διὰ τὴν παράστασιν τοῦ Φιόρο τοῦ Λεβάντε.

Ἡ αἴθουσα ὅμως αὕτη δὲν ἐκπληροῖ τοὺς ἀπαιτουμένους ὅρους. Κολάζει μὲν τὴν ἔλλειψιν ἀλλὰ δὲν θεραπεύει τὸ κακόν, καὶ γίνεται πρόξενος ἐνοχλήσεων εἰς τοὺς παίζοντας καὶ εἰς τοὺς θεατάς.

Νομίζομεν ὅτι εἶνε πλέον καιρὸς νὰ ἐπανορθωθῇ τὸ σφάλμα τῆς μετατροπῆς, εἰς στρατῶνας, τοῦ μακαρίᾳ τῇ λήξει Δημοτικοῦ μας θεάτρου. Πρέπει νὰ κατανοηθῇ παρὰ πάντων ὅτι ἡ πόλις μας ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην θεάτρου καὶ νὰ συνταυτίσωμεν πάντες τὰς ἐνεργείας μας ἐπὶ τῆς πληρώσεως τοῦ σκοποῦ τούτου.

Ὁ Φιλοτεχνικὸς Ὅμιλος θὰ πράξῃ πᾶν τὸ δυνατόν, προσφέρων καὶ ὑλικὰ μέσα ἅτινα θὰ ἐξεύρῃ δίδων σειρὰν ἐμφανίσεων, ὧν αἱ εἰσπράξεις θὰ διατεθῶσι πρὸς ἵδρυσιν θεάτρου.

Ἤδη ἔχομεν θέσει κατὰ μέρος δραχμὰς 5,000. ἐκ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς κοινωνίας ἐξαρτᾶται τὸ νὰ φέρωμεν εἰς πέρας τὸ ἔργον τοῦτο.

Τὸν περασμένο Φεβρουάριο τὸ Διδασκαλεῖον Σάμου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. ἔδωκε εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Πυθ. Γυμνασίου μίαν σχολικὴν ἑορτὴν τὴν ὁποίαν παρηκολούθησε πολὺς καὶ καλὸς κόσμος. Ὁ κ. Μαρτῖνος δυνατὸς καὶ ἀκούραστος μαέστρος, εἶχε καταρτίσει μίαν μανδολιναταν, στὴν ὁποίαν διεφαίνετο ἡ πρόοδος τοῦ φεμινισμοῦ διότι ἀπετελεῖτο ἀπὸ πολλὰς μαθητρίας καὶ ἀπὸ δύο μόνον μαθητάς, μὲ ἀξιόλογον ἐπιμέλειαν καὶ ἀριστοτεχνικὴν μαεστρίαν ἡ ἐμφάνισις τῆς ὁποίας ἂν δὲν ἐξέπληξε, πάντως ὅμως ἄφισε μιὰ γλυκειὰ ἀνάμνησι καὶ ἐξύπνησε μέσα μας τὸ μουσικὸ αἴσθημα ποὺ δυστυχῶς ἐδῶ στὴ Σάμο κοιμᾶται ἀναγκαστικῶς. Παρ' αὐτῆς ἐξετελέσθησαν ἐπιτυχέστατα μία Marcia τοῦ κ. Μαρτίνου, ἡ pauvre petit nid τοῦ Acton, τὸ Intermezzo τῆς Καβαλλερίας τοῦ Mascagni. La Fancsulla del West τοῦ Puccini, ἡ Voluptas τοῦ Ferrari, τὸ Quartetto ἀπ' τὴ Λουτσία τοῦ Donisetti καὶ μία μαζοῦρκα τοῦ Sartori. Ἐπίσης ἡ χορῳδία ἔψαλλε τὴ «Φιλία» τοῦ Mozart καὶ τὴ «Βαρκοῦλα» τοῦ N. N. ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὁποίων δὲν ὑπῆρξε καὶ τόσον ἐπιτυχής. Ἰδιαιτέρως ἐθαυμάσθη ἡ Δ)νὶς Μαρία Καρύδα, ἐκτελέσασα εἰς τὸ πιάνο φαντασίαν ἀπὸ τὸ Γουλιέλμο Τέλλ τοῦ Ροσσίνη. Παῖξιμο ἄψογο καὶ ἀπόδοσις τελεία. Ἀπηγγέλθησαν καὶ διάφοροι μονόλογοι παρὰ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν διακριθείσης ἰδίως τῆς Δ)δος Φ. Καραϊσκάκη ἡ ὁποία μὲ πραγματικὸν πάθος ἀπήγγειλλε τὸ «πάθος» τοῦ Δροσίνη.

Ἐν γένει ἡ ἑορτὴ αὕτη ὑπερβᾶσα ἐν συνόλῳ τὰ ὅρια τῆς μετρίας ἐπιτυχίας ἄφισε καλὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀκροατάς, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ εὑρεθοῦν πρὸ μαθητικοῦ περιβάλλοντος ἔκριναν τὰ πάντα μὲ μεγάλην ἐπιείκιαν.

Ἐπίσης τὸν περασμένο Φεβρουάριο, ἡ Φιλαρμονικὴ Ἑταιρία Σάμου, ἔδωσε χοροεσπερίδα εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Διοικητικοῦ Μεγάρου. Ἡ κοινωνία μας ἀναγνωρίζουσα τὸ ἐκπολιστικὸν ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκει τὸ εὐγενὲς τοῦτο σωματεῖον ὑπεστήριξε μὲ πᾶσαν δύναμιν τὴν χοροεσπερίδα ταύτην, αἱ εἰσπράξεις τῆς ὁποίας ὑπῆρξαν πολὺ ἱκανοποιητικαί. Ὁ Ὅμιλος μας τοῦ ὁποίου οἱ σκοποὶ συνταυτίζονται μετὰ τῶν σκοπῶν τῆς Φιλαρμονικῆς χαιρετίζει μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἁλματώδη πρόοδον αὐτῆς, ἡ ὕπαρξις καὶ μόνον τῆς ὁποίας τιμᾷ τὴν μικράν μας Νῆσον.

Ὁ «Φιλοτεχνικὸς Ὅμιλος Νέων» θεωρεῖ καθῆκόν του καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Μ. Ἐπιθεωρήσεως» νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἀπείρους αὐτοῦ εὐχαριστίας πρὸς τὸν κ. Μ. Νέγρην δωρήσαντα δρχ. 1000, τὸν κ. Χ. Σ. Καραθανάσην δρχ. 800, τὸν κ. Α. Σπύρου 150 φράγκα, καθὼς καὶ εἰς δύο ἀνωνύμους δωρήσαντας δρχ. 1000 ὁ εἷς καὶ 500 ὁ ἕτερος. Ἡ εὐγενὴς αὕτη χειρονομία τῶν ἄνω κυρίων, ἐλπίζομεν ὅτι πολλοὺς τοὺς μιμητὰς θὰ εὕρῃ ἐκ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ πραγμάτωσις τῶν ἰδεωδῶν τοῦ Ὁμίλου μας.

ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

Μ. C. C.

Μ. Χ. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

ΒΑΣ. ΚΑΡΙΩΤΟΓΛΟΥΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΝΙΚ. ΚΑΡΠΟΥΣΗ

Σάμος—Βαθύ

Ἡ καλλιτέρα ρεκλάμα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ γένῃ στὴ «Μηνιαία Ἐπιθεώρηση» ποὺ κυκλοφορεῖ σὲ 600 φύλλα ἀπάνω στὴ Σάμο καὶ 400 στὸ Ἐξωτερικό.

Δ. Μ. ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ

ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΣΑΣ ΕΙΣ ΤΙΜΑΣ ΛΙΑΝ

ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΣ

Στέφανα, Βαπτιστικά, Καπέλα (Ἰταλικὰ) Ὑποκάμισα, Γραβάτες, Μανδήλια, Κάλτσες ἀνδρικὲς καὶ γυναικεῖες εἰς ὅλους τοὺς χρωματισμοὺς καὶ ποιότητας, Μυρωδικά, Καλλυντικὰ προσώπου, Ὀδοντόπαστες, κλπ. κλπ κλπ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΑΔΕΛΦΩΝ Ι. Λ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΒΑΘΥ-ΣΑΜΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΕΝ ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΟΙΣ

ΜΕΓΕΘΥΝΣΕΙΣ—ΠΑΣΤΕΛ—ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑΙ—ΚΛΠ.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς «Σάμου»